

5764

ప్రబుద్ధాంధ్ర

న చిత్రమా న వత్రిక

విడిసంచిక రెండు అణాలు

౬

౧౧

సంపాదకము

సంవత్సర చండా రూపాయి

సవంబరు ౧౯౩౫

ప్రపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

విరాళములు

శంకర్మరచనచరిత్ర ముద్రిత ప్రబుద్ధాంగన నిర్యసించుచు చాలా కష్టంగా వుండి, ఈసంగతి గమనించి, అంగ్రహాపీయవికాసం కోసం ఉత్కంఠలై వున్న బోధావ్యవస్థలకు ఉత్సాహపరిపితా లైన విరాళాలు దయచేస్తూ మాకు చాలా అపరా ఆప్తువున్నారు. అలాంటివా రింకా యెందరో వున్నారు. వారి సాయాని కరుణ చూస్తున్నాము.

ఈ సెలలో ప్రబుద్ధాంగన సత్కరించినవారు:—

౧. స్థానం నరసింహారావుగారు, తెలలి
మొదటి వాయిదా ౧౦-౦-౦
౨. కే. వేంకటాద్రిగారు,
మొదటి వాయిదా ౧౧-౦-౦

అభివృద్ధి

ఇది పరీక్షాధ్యయన, పరీక్షాధ్యయన, ముద్రిత కలిగించును. క్షయ, ప్రవేశములు హరించును. పుష్కలములు వున్న ప్రత్యేక పుష్కలము. నికాళిక, తాపము తగ్గించును. అనువాదములతో అనేక రోగములకు వాడవచ్చును. తులము ౨౦-౦-౦

లోహభివృద్ధి

రక్తకల్ప, బలము, లేజన్లు కలిగించును. ఉబ్బు, (నం.) పాండువు, తిమ్మిలు, తుల, అక్షిణము, గుల్మవ్యాధులు తగ్గించును. అనువాదములతో అనేక రోగములను వాడవచ్చును. తులము ౨౦-౦-౦

చరకసంహిత

చికిత్సాస్థానము మాచే ఇదివరకు అంగీకరింపబడి యిప్పుడు ద్వితీయ ముద్రణముగుచున్నది. మిగిలిన ఆగ్రహములు అంగీకరించి, ప్రావీణ్యమునే పేరుతో బుకే శ్రువరూపమున ప్రచురించెడిది. గ్రంథములన్నియు కొలదిదినముల క్రిందటనే తిరుగలవచ్చును. మొదటి అక్షరిచ్చువానికి తిరిగిపాఠ్యముగా లభింపగలవు. చరకసంహిత సంతులన నేనే పూర్తిగా అంగీకరించుచు మిగిలిన సూక్ష్మాస్థానములకు అంగీకరించి కొన్ని అక్షరాలతోనే ప్రచురింపబోవు చున్నాడను. గ్రంథము పూర్తి కాకుండా ఆగిరిచ్చువానికి తిరిగిపాఠ్యములతో లభింపగలగలసి అందరికీ తెలిసిన విషయమే. మా యిశ్వర ప్రకృతి లును, మా 250 రకముల మందులును ఎల్లప్పుడును సిద్ధముగా నుండును.

డాక్టరు శ్రీపాద శృంగేరిశాస్త్రి, బెజవాడ.

ఆధునికాంధ్రవాజ్ఞయం—తరవాయి

నరహరిశ్చెట్టి వెంకటరత్నంగారివి

అంగీకారము	౦ ౮ ౦
మంగిపూడి వేంకటశర్మగారివి	
మృత	౦ ౮ ౦
నిరుద్ధభారతము	౦ ౬ ౦
బాలవికేతువిలాపము	౦ ౬ ౦
భీష్మవిచిత్ర	౦ ౧౨ ౦
సాధుసంతకము	౦ ౮ ౦
కోయిలవాటలు	౦ ౬ ౦
వీరమతి నాటకం	౦ ౧౨ ౦
సహకారివిజయం	౦ ౧౨ ౦

కర్తవ్యాలం శృంగేరిశాస్త్రిగారివి

వివేకానంద నాటకము	౦ ౧౨ ౦
మల్లెపూలు	౦ ౧౨ ౦
వ్యాససంజరి	౦ ౧౨ ౦
అంగీకారము మొదటిభాగం	(మునవర్తి) ౦ ౧౨ ౦
అంగీకారము మొదటిభాగం	
పెరుమర్చి వేంకటరత్నంగారివి	౦ ౧౨ ౦

రత్నపరామ (పుండ్రకావ్యాస)	౦ ౮ ౦
తీర్థరసేని రామస్వామిచౌదరిగారివి	
నూతనరామము ద్వితీయావ్యాయము	౧ ౦ ౦
నూతనరామము ద్వితీయావ్యాయము	౧ ౦ ౦
నూతనరామము చిగిరావ్యాయము	౧ ౦ ౦
శంఖశ్రేణి సంగ్రహము	౧ ౦ ౦
గంధకవచ (శ్రీ శ్రీరామచరిత్ర)	౦ ౧౨ ౦
మహానాటకము	౦ ౮ ౦
వివాహవిధి	౦ ౧ ౦

అంగీకారము శ్రీమగిరిశాస్త్రిగారివి

శ్రీమహానాటకము (వచనము)	౦ ౮ ౦
బొంబు బాపరాజుగారివి	
వికారి (పుండ్రకావ్యాస ముద్రా)	౦ ౮ ౦
వివేకవర్ణి గ్రంథమాలవారివి	
మహానాటక (ఉత్తరభాగము)	౦ ౧౨ ౦
అమరకవ్య (నాటకము)	౧ ౦ ౦
పాలవనాంధరము (నాటకము)	౧ ౦ ౦

శ్రీమహానాటక అమృతరావుగారివి

విజయనగరసామ్రాజ్యమందలి	
అ. ప్రవాళముచరిత్రము	౨ ౦ ౦
విశ్వసాహిత్యమాలవారివి	
రియో టూల్టూయ	౦ ౩ ౦

కల్యాణివర్ధిని పరివర్తన రాజమండ్రి

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి

జీవామృతము

జీవామృతము బలహీనతవలన జనించు రుగ్మలను ఆటంకపరచి, దేహమునకు సంపూర్ణ ఆరోగ్యమును, రక్తవృద్ధి, నరములకు పటుత్వము, కంఠపుష్టిని, భీమబలమును, తేజస్సును, జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధిపరచును.

జీవామృతము

ఆరోగ్యమును పునఃప్రతిష్ఠింపగల ప్రాణదాత

బాలభాస్కర

బిడ్డల

లివర్ & స్ప్లీన్

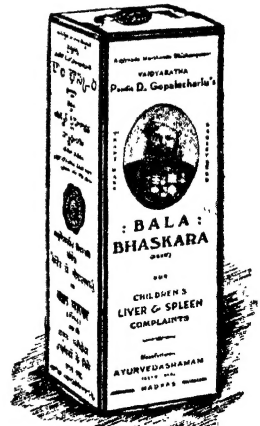
వ్యాధులకును, ఇతర పుడరసంబంధమైన వ్యాధులకు సిద్ధావధము.

వ్యాధుల వివరములు తెలిపిన మంచి నలహా లొనగబడును.

క్యాటలాగు కోరువారికి ఉచితము.

ఆయుర్వేదాశ్రమము

పోస్టుబాక్సు 287, మదరాసు.

బెబనాడ నరస్వతి టుక్ డిపోవారి, స్వంత ప్రచురణములు

ఆంధ్రదేశముందు ప్రచురింపబడు నాటకరత్నములు

రు. అ.

సతీ నక్కుబాయి సో॥ రా	0 12
శ్రీ కృష్ణకులార్థము ము॥ ను	1 0
సత్యహరిశ్చంద్రియము బ॥ ల॥	1 0
బుద్ధిమతీ విలాసము డిటా	1 0
రంగున్ రాడి సో॥ రా॥	1 0
ధరణికోట డిటా	1 4
సతీ అనసూయ డిటా	1 0
గంగావతరణము డిటా	1 0
మహాభక్తవిజయము డిటా	1 0
ద్రాపదీ వస్త్రావహరణం మ॥ అ॥	1 0
సావిత్రి శ్రీ॥ న॥	1 0
చింతామణి కా॥ నా॥	1 0
మధుసేవ డిటా	1 0
వత్సప్రతాప్ అనసూయ సో॥ అ॥	1 0
రాధాకృష్ణ పా॥ ల॥	0 12
పాదుకాపట్టాభిషేకము పా॥ ల॥	1 4
జయంతజయపాలము అ॥ న॥	0 12
కృష్ణలీల బల్లారి కె॥ ను॥	1 4
రామదాసు డి॥ గో॥	1 0
రవపుత్రవిజయం ఇ॥ య॥	1 0
రాణావతాప్సింగు డిటా	1 0
చంద్రగుప్త నం॥ శి॥	1 0
దుర్గాదాసు జం॥ శి॥	1 4
రాణావతాప్సింహ డిటా	1 0
రాధాకృష్ణ సాంగ్య చం॥ శి॥	0 12
కులాభారం సాంగ్య డిటా	0 12
చండినాటకం ము॥ వే॥	1 0

ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారి హరికథలు.

రు. అ.

బాసకీ శవధము	1 0
రుక్మణీకల్యాణము	0 12
మార్కండేయ చరిత్రము	0 12
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	0 12
అంబరిష చరిత్రము	0 8
ప్రహ్లాద చరిత్రము	0 8
గజేంద్రమోక్షము	0 8
భీష్మచరిత్రము	0 8
పైన పునహరించిన 8 పుస్తకములు కలసిన	
శ్యామిణీ బయిండు.	5 8
వి. బాలాజీదాసుగారిచే రచియింపబడిన హరికథలు	
గయోపాఖ్యానం	0 8
జయప్రదాదేవి చరిత్ర	0 8
నలచరిత్రము	0 8
రుక్మాంగదచరిత్రము	0 8
కుశలవ విజయము	0 8
శశిశేఖరవిజయము	0 8
నంగ్రహారామాయణము	1 0
దయాకర విజయము	0 8
త్రైశంకు విజయము	0 8
నీలాకల్యాణము	0 8
ద్రాపదీ మానసంరక్షణం	0 6
కుచేలోపాఖ్యానం	0 6
పురందదాసు చరిత్ర	0 6
హరికథేతిహాసమంజరి పా 1	0 6
డిటా రెండవభాగము	0 6

మా వద్ద అనేకరకములు గలవు. కోరినవారికి నూతువేటిల శీట్లగు డిచితముగా పంపబడును.

వలయువారు :

కురికూరి సుబ్బారావు,

ప్రాసయిటరు, నరస్వతి టుక్ డిపో, బెబనాడ.

ఆధునికాంధ్రవాఙ్మయం—తరవాయి

నాళం కృష్ణారావుగారిది	ఉ. అ.	భావరాజు నేంకటకృష్ణారావుగారిది	మొనరికంటి వంజీవరావుగారిది
తేనెదీనుము	౦ ౮	విశేషాత్రిమం ప్రాచీనాంధ్ర	బత్సేంద్రయ్యగారు చరిత్ర ౦ ౧౨
పాతలరంగులు	౦ ౮	దేశము	౧ ౪
గోగీతము	౦ ౮	ప్రాచీనాంధ్రనాటకచరిత్రం	౧ ౦
పెడితడి	౦ ౨	కవిత్వానికివారిది	౧ ౦
కుడి	౦ ౪	కౌశల—వారి కవచిక	౧ ౦
పూజాపుష్పమాలవారిది		ఉత్పాదకతము కాటకం	౦ ౧౨
చాకిర్య	౦ ౮	ప్రధాన—ఖండకావ్యాలు	౦ ౮
కావ్యసౌందర్య	౦ ౮	మాతృభాష పద్యఖండాలు	౦ ౪
రావుసాహెబు గిడుగు రామమూర్తి		స్థానావధి రుక్మిణమ్మగారిది	
వంతులుగారిది		పూజా—ఖండకావ్యాలు	౦ ౪
కావ్యసంగ్రహం	౩ ౮	ఇంద్రకంటి హనుమచ్ఛాస్త్రిగారిది	
గద్యచింతామణి	౧ ౦	కావ్యసౌఖ్య	౦ ౪
కాళిదాసగద్యము	౧ ౮	తెనుగు పీఠ, పాటలు—పద్యాలు	౦ ౨
కావ్యసౌఖ్య	౧ ౦	కూచి నరసింహంగారిది	
ఆంధ్రకవిభిషక్తుల భాషాభేదము	౧ ౦	అక్షిపంతులము—అమితవిషయాన	౩ ౦
వాగ్దానపీఠంవారిది		అనుబంధము	౩ ౦
జగ్గర్థుని కాటక	౦ ౪	నడింపల్లి నేంకటహనుమంతరావు	
(పూజాచరిత్ర—పంచమదండపతులచరిత్రం)	౫	గారిది	
మౌళికదత్తము	౦ ౩	పాపాక్షి—నవల	౧ ౦
ప్రతినిధికాండ వంజీతము	౦ ౨	నవాజీవ నూతనప్రకాశరావుగారిది	
మొదటికాండ	౦ ౧౪	మనిమాత్ర	౦ ౧౨
మౌలిక	౦ ౧౦	మౌళికము	౦ ౧౨
అక్షిపాక్షి	౦ ౮	గో. స్వర్ణపల్లిగారిది	
వంశ్య	౦ ౨	విశాఖల్యము	౧ ౪
ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారిది		ఆంధ్రరత్నగ్రంథమాలవారిది	
మాతృభాష	౩ ౦	మండరి	౧ ౦
కావ్యరంగాలు	౧ ౦	మద్దులపల్లి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారిది	
వంగీకృతపాపాని	౦ ౧	చతుర్విధములచరిత్ర	౦ ౮
పాపాని	౦ ౧	మౌళికములు	౦ ౧
భావరంగములు	౦ ౧	పార్వతి రామశాస్త్రిగారిది	
పాపాని కాటకము	౦ ౧	క్రిమికృతకవిమర్మ	౦ ౮
వజ్రల నేంకటేశ్వరకవిగారిది		రాయనం శేషగిరిరావుగారిది	
నాటకగ్రంథము	౦ ౧౨	కౌశలము (కాటకం)	౦ ౧౨
గోల్కొండ ప్రతిక వారిది		రౌడీపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారిది	
గోల్కొండకృత వందిక	౨ ౦	కాటకములు	౦ ౧౨
ఉచ్చల విశాదము	౦ ౧౨	సాహితీ సమితివారిది	
పెడితడినిరంజనాంధ్ర	౧ ౪	మౌ. మొదటిపంతులు. కాటకం	౩ ౧౨
వంశాధిపతిగారు	౦ ౨	పండితులు. కాలికోటయిగారు.	౩ ౧౨
కావ్యము రాజకావ్య	౦ ౧౨	గో. శతగోపాచార్యులుగారిది	
మూలేపంద రామారావుగారిది		జగత్కృష్ణ (వెల్లు పరబ్బు హిస్టరీ)	౩ ౦
భావరంగ విద్యాచరిత్రము	౦ ౧౨	కాటకచరిత్రము	౦ ౧౦
ప్రభుభావరంగులచరిత్ర	౧ ౦		
నలయినారు. కలాభివృద్ధి పరిషత్తు. కలబరగి వారి యింటిలో, ఇన్నీస్ పేట రాజమండ్రి అని రాసికోవాలి.			

ఆ ని రా తా భా వ ము

— ఆ శి ధి ల జీ వ న ము

ఆమెకు యెండ్లు యెన్నో లేవు, ఆమె యీ విశాల ప్రపంచములో హాయినుభవిస్తు గృహానికి దీపమై కల కలలాడునూ వుండాలి.

కాని ఆమె దృక్పథంలో నిరాశాభావము శాశ్వతావాస మేర్పరచుకొన్నది. తానొక శిధిలజీవినని ఆమె అనుకొంటూవున్నది.

సౌందర్యము, సౌఖ్యము గజ్జెకట్టకొని గంతులు వేయవలసిన యీ లేతవయసులో యింతటి నిరాశయా ? స్త్రీ జీవితము యీవిధముగా చిదికిపోవుటకు ఆమెకుగల ఋతుసంబంధమైన దోషములే కారణము. కిలకిల లాడించు కడుపునొప్పి, క్రమముతప్పిన బహిష్టు - యివే స్త్రీ సౌఖ్యజీవితానికి అంతరాయములు.

ఈ అంతరాయములను తొలగివేసి శాశ్వతముగ స్త్రీల నారోగ్యవంతులుగ జేయుగల ఔషధరాజము లోద్ర. లోద్ర నేవనము వేలకొలదిస్త్రీలకు ఆనందారోగ్యములను ప్రసాదించినది. మీరెందుకీ రహస్య మును తెలిసికొనరు.

గర్భాశయ రోగనివారణ
లోద్ర

Sparkling & refreshing
beverage

Stimulating & invigorating
Tonic

Always drink

VIMTO

The best nature's fruit tonic drink that keeps you fit
and cheerful throughout the Year.

Sole bottlers for Vizag. Dt:—

THE CRYSTAL AERATED WATERS,

manufacturers of high-class mineral waters and Aerated water specialists,

VIZAGAPATAM

వంపుటము ౬

రాజమహేంద్రవరము

౧౦ నవంబరు ౧౯౩౬

౧౧ వ పందిక

మల్లీ అయిదు కొట్టేదాకా.....?

సుబ్రహ్మణ్యకావ్యి—సంపాదకుడు

“ఇదిగో.....ఇదిగో”

“.....”

“ఏమండోయ్ !”

“.....”

“.....ఇలా చూడండి”

“.....”

“.....మెళుకువ రాలేదూ ?”

“.....”

“.....మిమ్మల్నే నండి”

“ఊ.....”

“లేవరూ ?”

“.....”

“.....ఇంకో మాటు చూడండి”

“.....”

“మీగుట్టు మీపెదములు బైటపెడుతున్నాయి
తండి.....వోవ్”

“.....”

“ఏంపప్పుకుంటూ రండి లోపల్లోపలా ?”

“.....”

“.....పురికివడ్డారా పాపం !”

“ఏమిటి అంటున్నావూ !”

“తెల్లవారింది”

“నెయిగు—”

“పూర్ణే పొడిచింది దండి”

“అల్లా! ఎంత బండనిద్దర పడుతోంది యామధ్యా!”

“రాత్రిళ్లు చాలా శ్రమపడుతున్నారు కాదూ మరి?”

“వోవ్వుకున్నావా ?”

“.....మీరంత కష్టపడి నాటకం రాస్తూవుంటే—”

“రాస్తూవుంటే ?”

“పదకొండుగంటలదాకా కవిత్వం చేస్తూ కూచుంటున్నారు కవక—రాత్రంతా నరిగా విదలేక—తెల్లవారగట్ల చల్లగాలికి గాఢనిద్ర పట్టిపోతోంది”

“అయితే ?”

“అంచేత మెళుకువ రావడం లేదు”

“రాకపోతే ?”

“పెందలాడే లేవలేకపోతున్నారు”

“లేవలేకపోతే ?”

“నడే. నేను లేపాను”

“నువ్వెంతసే పయింది లేచి ?”

“.....”
 “అన్నా నీళ్లు పోసుకోవడమూ, ముస్తీబు కావడమూ ఒకటే అయింది. పొద్దెక్కిపోవడంవల్ల మిమ్మల్ని లేపుదామని—”
 “నవ్వు లేచినప్పుడే యెందుకు లేపావుకాదూ ?”
 “తెల్లవారజామిలో నేనా కాస్త నుఖంగాని నిద్ర పోకపోతే మీకు జబ్బుచెయ్యదా ?”
 “నీకో ?”
 “నాకేం ? మీరు ఆఫీసుకి వెళ్ళాక పన్నెండు గంటల దాకా నేనెవరుంటూనే వున్నాను కాదూ ?”
 “అలా చెప్పొయి !.....అయినా నవ్వు చీటి వుండునగానే లేవడమూ, నేనెప్పుడుపోయినాకా పడుకోవడమూ—ఈ యెరుదురుగుడు లేమీ బాగా లేవు రుక్కూ”
 “ఇంచక్క వున్నాయి”
 “అయితే నాకేం ?”
 “నాకు మాత్రం యేం ?”
 “.....”
 “.....”
 “మరి లేవనియ్యి”
 “.....”
 “మంచం దిగివ్రూరుకున్నావేం ?”
 “ఏం ?”
 “లేవనియ్యి”
 “బాగానే వుంది.....”
 “చేతులుండిన్న యేనువుతుండి ?”
 “అ—వ్—వ”
 “ఏంకప్పుచూటు అన్నానూ ?”
 “ఎవ రేనా వింటే ?”
 “పోనీ మాట్లాడను లే.....”
 “నాచేతికాదు బాబూ”
 “అనలే చెడింది”
 “ఏంగునుస్తారండి ?”
 “.....”

“నీళ్ళి పడుకుంటే—పోనీ నాకేం ? మొగం కడుక్కోడానికి పెట్టిన నీళ్ళు చల్లారిపోతాయి. నీళ్లుపోయి ఆ రేపోతుంది”
 “కొరికంచు లెగనవతో న్న నరీ”
 “డికాక్షన్ చల్లారిపోతే ?”
 “ఇంకా.....మెల్లిగా.....”
 “కాఫీ వంగతి చెవినిపడితేనే మీకింత చురుకు వచ్చింది, అది కరెంట్లో పడితే—”
 “కరెంట్ మొయిలే”
 “బాబూయ్ !”
 “తొంగా పని”
 “చెన్నీళ్ళు పోడనా,,
 “చెన్నీళ్ళు కాదా నవ్వు ?”
 “తొరపడకు కండి”
 “అంతేకదా !.....ఇంత ప్రేమతోటి లేచి, చివరికి చెన్నీళ్ళూ ముసగ మంటా వేమో బాబూ—”
 “పా—పం”

9

“వంచనార చాలదు”
 “.....వం ?”
 “.....ఎక్క వయింది. కసింక డికాక్షన్ పోయ్యి”
 “.....చూసుకోండి”
 “.....”
 “చాలా ?”
 “మొగటికే వచ్చింది. ఇంకేం చూడనూ ?”
 “ఈమాటు పాలు చాలాయి కాదు...కదూ ?”
 “నా—నా—నా”
 “బాగుంది యుక్తి”
 “కసిపెట్టికావ్ !.....ఏదీ ? అరకప్పేనా వుందా నీకూ ?”
 “నాకిదే యెక్కువ”
 “ఛా.....”
 “చాలాల్పాలు.....అంతా నాకే యిచ్చేస్తారా యేమి టండి ?”

“ఈమాటు వుచ్చుకుందాం...మరి కానియ్యవేం?”
 “వుచ్చుకోడానికి అసలు మీకు గుక్కడనా లేండే?”
 “ఇందాకా నీకో?”
 “.....”
 “.....”
 “కోపం వచ్చిందా?”
 “రాదా యేమిటి నవ్వు చేసివ పనికి?”
 “.....ఏం?”
 “గడ్డం పట్టుకున్నప్పుడు.....ఇక యిద్దరికీ సమా
 నంగా పగలు మరి”
 “.....ఏం?”
 “నాక్కడ యిచ్చావు”
 “.....సరిగా లేమా?”
 “ఇంకా నీ తీసుకో”
 “చూడండి”
 “.....”
 “ఇంకాస్తా”
 “.....”
 “ఇంకో రెండుచుక్కలు”
 “.....”
 “వొక్కచుక్క”
 “త్రాసు పట్టుకురానా?”
 “అరచుక్క.....అ! సరిపోయింది. ఇక వుచ్చు
 కో.....”
 “మీతో సరిగా వాటా పెట్టాలా నాకూ?”
 “కష్టపడి తయారుచేసివందుకు నీకే యెక్కువ
 వుండాలి న్యాయానికి”
 “మరి వొక్కచుక్కా — అరచుక్కా — అంటూ
 తూచిపట్టు పంచారే?”
 “వోడిపోయాను.....”
 “దురుసుతనం యెప్పుడూ పనికిరాదునుండి”
 “.....”
 “తప్పుమాట అన్నానా?”
 “.....”
 “మల్లీ కోపం వచ్చిందా?”

“.....”
 “ఏంచేస్తే పోతుండో చెప్పండి మీకోపం?”
 “నావాటా నీవాటా కలిపి—”
 “నోటికి పోతుందా?”
 “పానకాలరాయడు లాగ—”
 “మహాబాగా జ్ఞాపకం చేశారండీ. మంగళగిరి వెడ
 దామా వోమాటు?”
 “ముందీ సంగతి తేల్చు”
 “అయితే వొకటి చెప్తా వినండి”
 “ఏమిట?”
 “ఎల్లుండి మీకు శాఖపట్నం పెడతారు కాదూ!”
 “వేడి తే?”
 “అప్పుడు నావాటా, మీవాటా కూడా నేనే వుచ్చు
 కుంటాను లెండి”
 “అక్కడ నేనే మరో కప్పు యెక్కువ వుచ్చుకుంటా
 నేమో?”
 “నేను చూడవచ్చానా యేమిటి?”
 “నేనుమాత్రం చూడవచ్చానా యేమిటి?”
 “.....”
 “మాట్లాడ నేం?”
 “.....కాఫీ చల్లారిపోతోంది చూశారా?”
 “అదిగదీ! చివరికి అలా తీసుకురావాలి పాయంటు
 దగ్గిరికి.....మరి కానియ్యి.....”
 “.....”
 “.....”
 “ఏమండీ! మంగళగిరి మాట చెప్పురా?”
 “.....వెళ్లా లవి వుందా?”
 “ఎన్నాళ్లనుంచో వుండండి. ఒక్కమాటు వెడదాం.
 మల్లీ నాలుగురోజుల్లోనే తిరిగివద్దాం. ఏం! పాతిక
 రూపాయలే కాదూ జీతం సప్తం?”
 “.....పైగా ఖర్చులో?”
 “మూడోక్లాసులో వెడదాం.....”
 “.....”
 “ఏం, సవ్యతారే?”

“అది మాత్రం పూరికే వస్తుందా ?”

“వదయ చూడ అయి దయకే చాలు. అది లాభం కాదూ ?”

“.....ఒక్క వరకుకి వాస్తవకుంటావా ?”

“.....ఏమిటి ?”

“.....మనం.....దేవునికి సమర్పించడం..... పానకం కాదు”

“మరేమిటి ?.....”

“.....”

“.....కాఫీ యిద్దామా ?

“.....”

“మీళ్ళికి తప్పకుండా మెచ్చుకుంటాడు”

3

“ఒక్కమాటు గదిలోకి వస్తారండీ”

“ఎందుకూ ?”

“.....”

“రహస్యమా ?”

“.....”

“అంత తొందర ?”

అప్పుడే ఆలస్యం లోనే చేరిపోయింది

“అయితే అడగడం మెందుకూ ?”

“.....”

“ఉండువుండు. కుర్చీ వెనక్కి జరుపుకోనియ్యి”

“మీరు లేవనక్కరలేదండీ”

“రాణిగారికి ప్రత్యుత్తానం—”

“అబ్బ!”

“ఇదిగో సింహాసనం. దయచెయ్యాలి !”

“.....నాకేం ?”

“అదేమిటి ?”

“ఊ అంటే అయిపోయాడానికి ఆలస్యం చేసుకుంటున్నారు మీరు”

“తగిన ఫలం వుండకపోదులే”

“.....”

“ఊ... ..ఏమిటి తరవాయి ?”

“మీకు కాఫీ సరిపోయిందా ?”

“.....”

“తృప్తి అయిందా ?”

“అమాటెందుకూ యివ్వడూ ?”

“చెబుదురా !”

“ఇప్పటిదాకా జ్ఞాపకమా ?”

“పులకం !”

“.....”

“ఉండండి.....చెప్పరా ?”

“జ్ఞాపకం చేసుకోనియ్యి”

“.....”

“మనస్సు చెదిరిపోతోంది”

“...ఇంకా...పోతోందా...మెల్లిగానూ !”

“హయ్.....హయ్ !పొరపాటు.

వదీ !.....”

“.....వుండండి”

“.....నువ్వే.....వుండరాదూ ?”

“.....చూశా.....రా ?”

“.....”

“కీ.....”

“.....”

“ఇక లేవనివ్వండి”

“వచ్చిన పని—”

“ఇంకెందుకూ ?”

“సెలెన్ !.....రుక్కూ !”

“.....”

“రుక్మిణి !”

“.....”

“నాకేసి చూడూ”

“.....”

“సిగ్గుచిందా ?”

“.....”

“ఛా!...ఇలా చూడూ.....నీరుణం తీర్చుకోడం యెలాగా ?”

“.....నామాట కేం, మీకవిత్వం మీరు చేసుకుందురా”

“అవునవును. దీని కదే తగింది. కవిత్వాని కింతకంటే
పుద్గీవనం యేం వుండీ! పురకలు వేసుకుంటూ ఎచ్చ
స్తోంది ప్రవాహం”

“అయితే, నేను వాకట్లోకి వెళ్లిపోతాను బాబూ
అందులో మునిగిపోతా నేమోనూ”

౪

“రుక్కూ! ”

“.....”

“రుక్మిణీ! ”

“.....”

“రుక్మిణీదేవి! ”

“.....”

“హృదయేశ్వరీ! ”

“.....మీకు లేకపోతే పోయింది, నాకేనా పం

దొద్దుటండి సిగూ? ”

“వద్దన్న నా రెవరూ? ”

“మీలోంచి చూస్తే సంసారం అంటే నాటకం అను
కుంటున్నట్లున్నారు మీరు”

“అన లిప్పు డేం వచ్చిందీ? ”

“ముద్దగును చేర్చా పెట్టి పిలిస్తే—”

“పిలిస్తే!”

“వాళ్ల జానకమ్మ ముక్కుమీద వేలుపెట్టుకుంది
ఏదీ”

“పానకంలో—”

“స్న! వినపడుతుం దండీ”

“ఎక్కడుం దేమిటి? ”

“ఇప్పుడిప్పుడే గుమ్మం—”

“ఎక్కించా దిగించా? ”

“మీపిలుపులవరన చూసి తేడా రయిపోయి, వచ్చిన
దారికే వెనక్కి మళ్లింది”

“ఇంకేం మరి? ”

“వినపడితే? ”

“ఇప్పుడూనా? ”

౩

“.....”

“.....”

“ఎందరూ పిలిచారూ? ”

“కూహ్ చెబుతాను”

“.....”

“కూహ్ మూ”

“ఇలా చూడూ? ఇది బాగా లేదూ? ”

“అదో అంశం; కాని నీ మొగం చూడాలంటే
వెనక్కి విరగబడాలి. నువ్వు కుర్చీలో కూచుని నేనే
వెనక నిలబడితే మరి బాగుంటుంది. దూ? ”

“మరే—వా—ఎం.....పోనీ యిప్పుడో? ”

“అంతగా విరగబడనక్కర్లేదు”

“.....”

“ఇందాకటికంటేనూ నయం”

“ఈమోటో? ”

“మెల్లిగా అడుగుతున్నావా?..... వొళ్లు గరిపాడు
స్తోంది.....పారివత్త—”

“మీకి పిస్తం—చెడగొడుతున్నా నని—కో—వ—
వడ—కం—డేం?.....అ-బ్బా! అ-బ్బా!.....”

“.....వ్వు”

“.....బాబోయ్!.....”

“భయంలేదు, భయంలేదు. హెడ్ మాస్టరుగార్ని
పిలుస్తున్నాను వాళ్ల జవాబు”

“అమ్మమ్మా! ”

“ఎవరి నై నా మొత్తానికి రనభంగం చేశాడు వాడు.
అయితే లే, యిలా రా, కూహ్”

“గుండె లింకా కొట్టుకుంటూనే వున్నాయండీ”

“అమోఘ మెన చిక్కి చస్తాలే, మరి కూహ్...”

“.....ప్రాణిడి.....ఎందుకో చెప్పండి”

“.....”

“వ్వు రాకారా? దేవిమీద చెప్పరా? ”

“చూడ దూ? ”

“చదండి”

“నువ్వు చెబుతూ”

“కవులు తమ పద్యాలు రామ చదవడం కూడా తప్పు కాదుగదా కొంపటిసి !”

“నీలాంటివాళ్ల దగ్గర చదవడానికి కూడా యోగ్యత వుండాలి”

“బా—గా చెప్పారు, కనక మీరే చావండి”

“అయితే ఏను—”

కాల మొకిరియన్ సయపకాలని

... ఒక శ్లోకంపై
త్రాలి, కవులకు తెనగు పట్టుల నిగులు చేయవేమ...

..... అత్యంతమనస్సుల ముగ్ధుల దిద్ది తీర్చుకన్.

“.....మధ్యమధ్య కాలం లెట్టే పట్టారే ?”

“చేడికాకా”

“మలకం !”

“వేళాకోళం కాదు. అయినా నవ్వు పూర్తిచెయ్యి చూస్తానూ”

“.....”

“కానియ్యి మరి.....బొంబాయిని నే నెత్తుకున్నాను గాని, అస, లిది, కవయిత్రముల్లు లెస్తకోవలసిన ఘట్టం. అయితే, నవ్వు పూర్తిచేస్తే మాత్రం యిక నా తప్పుడను”

“అ—లా—గేం! చా—వం!.....అయితే—మరి—మొక్కిరించుకుదా !”

“అట్లే”

“తప్పాస్తే దిద్దుతారా మరి ?”

“నాతర మయితేనూ”

“చూడారా !”

“దిద్దుతాలే, దిద్దుతాలే”

“.....నవ్వకం డేం ?”

“.....”

“.....ఓరచూపులు చూస్తున్నారను”

“మౌనమేమో గుండెదం!”

“అన్నీ కుదరాలా మరి !.....

కాల మొకిరియన్ సయపకాలని రాధయ—

“రాధా !”

“మరెవరూ ?”

“.....”

కాల మొకిరియన్ సయపకాలని రక్తికిమున్—

“నేను చెప్పలేదూ ? మీ రెవ్వరూ నా మీదే వట్టి పాదు.....”

“ఇదిగో”

“.....”

“ఇలా రావూ ?”

“ఏమో బాబూ !”

“ఏమంటావ్ ?”

“మీరే మంటానా ?”

“నిన్ను వెళ్ళి మంటాను”

“.....”

“దనగాకీ వెళ్ళక, దీచాలికి వెళ్ళక, బిరరికి నంకురా (సికేనా వెళ్ళకపోతే ఘోరంగా అపహింసకోదూ ?”

“.....”

“పైతా, మీ చెల్లెలూ మరిదీ కూడా నాలుగుకోజల కిందటే వచ్చాడట”

“.....”

“సీరుకు మంచి బొంబాయిలో వుండిపోయాం కనక నెం లెకపోయింది. ఈయేడు ఇటోనే వుండికూడా—”

“మీకు సెలవు లేనప్పు డేం చేస్తామూ ?”

“నవ్వు వెళ్ళదాని కేం ? నేను శరీరం అమ్మకున్నాను. నీకేం అడ్డూ ?”

“నేను మనస్సు, హృదయమూ కూడా భారపోసుకున్నాను.....”

“.....ధన్యోస్తి.....రుక్మా ! మాటిమాటికీ నీయెడట నిన్ను స్తుతి చెయ్యడం పెద్దమనిషితరహా కాదు. మూడువందల రూపాయల జీతమూ, బాధ్యత గల పద వీ నీకానిగోటికి పోలవు. అవేనా, నవ్వు నాచాలిటి భాగ్యదేవతవు కనకనే వచ్చాయి. నిజంగా నాలంత సిరిగల భాగ్యశాలి మరొకడు లేడు ; కాని మీ అమ్మగారూ, మీ నాన్నగారూ పెద్దవా రైనారు. వారి ముచ్చటలలోటు చెయ్యడం—”

“మీరు రాకుండా—మిమ్మల్ని విడిచి నేను వెళ్లలేనండీ”

“ఇలా చూడూ.....ఇదిగో.....ఒక్క యెం నామెక విడిచిపెట్టి నాకేసి చూడతూ !”

“.....”

“ఒక్కమాట విను. అంతే”

“.....”

“పోనీ, అవినీతికపోలంగా నేనా వొక్కమాట మొగం యిలా తిప్పుకో”

“.....”

“.....వెళ్ళతూ !”

“.....”

“నలుగురూ నాలుగు విధాలా వన్నంటారు”

“ఎవళ్ళ మంచిచెడ్డ లెవళ్ళకీ తెలుస్తాయా !”

“.....ఇంకేం చెప్పతూ !”

“కథ చెప్పండి”

“కాస్త్రూ చెప్పినట్లుంది.....చివరికి మీ అమ్మగారికి నీమీదకూడా కోపం వస్తుంది”

“.....చిన్న ప్రశ్నరం చూడండి”

“నీకు కూడా రాళానూ మీ నాన్నగారూ? ఇంకేం?.....ఇది మీ అమ్మగారి దస్తూకి”

“చదవండి”

“నాకన్నతల్లిని దీవించి—”

“ఇంకా ముందు”

“మీ రిద్దరూ రావడమే—”

“ఇంకా ముందు”

“పోనీ, ఆతగాడికి సెలవు వుట్టదంటే నిజమే. అయితే, నువ్వేనా తప్పకుండా రావాలి. తప్పదు. నువ్విది వరకే రానందుకే చెల్లాయి నన్ను నిలవనివ్వడం లేదు. నిజవాబు చూసుకుని, నవ్వు రమ్మన్ననాటికి మీనాన్నగారు వస్తారు.....చూశావా? మీ అమ్మగారు రాసింది చాలా న్యాయంగా వుంది.....పోనీ, ఏలంటే నేను రానివాణ్ణా ?”

“రెండో ప్రశ్నరం కూడా చూడండి”

“.....ఇది మీ చెల్లాయి రాసింది. ఇప్పుడేనా కళ్ళకపోకే—”

“చదవండి”

“అక్కయ్యకీ, అక్కయ్యవరంగా బావగారికీ నమస్కారాలు—”

“ఇంకా ముందు”

“నేను మొన్న ఆదివారమే సవరివారంగా—సెబాన్! మహామంచిమాట వేసింది మరద లిక్కడ”

“పదిబంతుల తరవాత చదవండి”

“బావగారికి సెలవు లేకపోతే నీకూ సెలవు లేదా యేమిటమ్మా? —చూశావా? చివరికి ముక్తాయివు నామీద—”

“మరో నాలుగుబంతులు చాటింది చదవండి”

“లేవు సాయంత్రం—ఆరుగంటలకి—రైలుకాయలో వస్తానా, వంశోపమే. లేకపోతే, నీకోసం—అంటే నిన్నిక్కడికి తీసుకురావడానికి ఎల్లుండి పొద్దుటి సాసెంజరులో నేను చచ్చున్నాను అప్పటి కేనా నవ్వు ప్రయాణం తెలుస్తున్నది, నాకోసం మీనా స్టేషనుకి వస్తే, అక్కణ్ణుంచే వెక్కిరి మల్లి, మొలులెక్కి మనం కాకినాడ రావచ్చు.....చూశావా?...ఇక మోటరీసం అని పించుకుంటుంది. నాచూట విను”

“.....”

“పోనీ, వచ్చి మీఅక్కయ్యని తీసుకువెళ్ళవలసిందని మీ చెల్లాయికి రాయనా ?”

“ఓపనిచేస్తాగా ?”

“ఏమిట ?”

“కోప్పడరుగదా ?”

“ఎప్పుడో వుందా ?”

“.....”

“.....”

“చెప్పయ్యనా ?”

“అలస్యం యెందుకూ ?”

“మా చెల్లాయిని మాయరిదిసి—”

“ఇక్కడికి తీసుకు వదామా? చాలా బాగుంది”

“.....”

“సెబాన్!.....అయితే వెళ్లి పిలిస్తే గాని బాగుండు.....వగలు వీల్లేదు కనక రాత్రిబంకిలో వెళ్లి పిలుచుకు రానా ?”

“రాత్రి నే నొక్కటినీ వుండనా యిక్కడా ?”

“తెల్లవారే టప్పటికి వచ్చెయ్యనా ?”

“నా కేమీ తోచదండి.....ఒక్క కును కేనా రాదు. తెల్లవారే దాకా మంచం నడు మెక్కి కూచో వాలి”

“పోనీ, మనం యిద్దరమూ వెడదామా ?”

“ఏం బాగుందో బాగుంది. ఈమాత్రం భాగ్య నీకి—”

“మీ చెల్లాయి కోసం కా దిదంతానూ. మీ మరిది—”

“అతిగా డేం ఆకాశంనంది పూడిపడ్డాడా యేమిటి ? నేను త్తరం రాస్తాను జవానని వంపండి”

“నాకు ధైర్యం చాలడం లేదు”

“అదంతా నేను చేస్తాను కాదూ?...మా చెల్లాయి మాటకి అడ్డు చెప్పగల డేం అతనూ ?”

“అసలు మీ చెల్లాయి మాట ?”

“అది వోర్తి వెర్రిపిల్ల. నావుత్తరం చూసిం దంటే యెరిగిగతు కేసుకుంటూ వస్తుం డిది”

“అయితే చిక్కే”

“ఏం ?”

“ఇదేమి టండోయ్, మీమరదలు—అంటూ నలు గురూ నన్ను చూసి నవ్వుతా లేమో గదా ?”

“.....మీ కొంటేమాటలు..... ఏం ?”

“హయ్, హయ్ !”

“.....”

“బుగ్గపొటుకంటే యిదే బాగుంది. పార్వతీ పరమేశ్వరల కేనా యింత యేకీభావం వుండదు”

“నాకే కోపం వచ్చిందంటే బాగా జరిగదు, ఏమను కున్నారో ?”

“ఏదీ, ఆమాట నాకేసి చూస్తూ అనూ”

“.....ఏమండీ, మాచెల్లాయిని తీసుకు రావద్దూ ?”

“నేను వద్దనగలనా!, కాని వారి నిద్దర్నీ తీసుకు వచ్చి మీఅమ్మగారిని, మీనాన్నగారిని—”

“వచ్చివులునూ అన్నమూ తినమని వండుగల్గో వారి నిద్దర్నీ అక్కడ అట్టేపెడతామా యేమిటి ?”

“అలా అన్నావు బాగుంది. ఈమాట నాకు వచ్చింది”

“ఉత్తరం రాసి తీసుకురానా ?”

“తీసుకరా,,

“ఎందు కేనా మంచిది, మానాన్నగారికి, మామరి దికి కూడా మీరు రాయండి”

“అలాగే,,

“మాఅమ్మగారికి మాత్రం నేనే రాస్తాలెండి,,

“సరే”

“.... పోనీ, యీపాటికి వంట అయిపోతుం దేమో, కుక్కరు దింపి, అన్నీ సిగ్గం చేసి మిమ్మల్ని పిలవనా, ముందు వుత్తరాలు రానుకురానా,,

“వది నిమిషాల్లో రాయలేస్తా,,

“అంత నే పెండుకండి నాలుగేసి మాటలు రాయ దానీకీ ?”

“పుట్టింటికి వుత్తరం రాయడం అంటే కలమూ కాగి లాలూ పుచ్చుక్కుచోడం తొరగా తెముల్తుంది ; కాని మిగించడం మాటలతో యెవ్వడూ కాదుగా,,

“అలాగే... ..ఎన్నోడో, పొద్దున్న అనగా పుచ్చుకున్న కాఫీ. మీరు రాయుమన్నారు కనక విధి లేక వోచ్చుకున్నాను గానీ, లేకపోతే, కనీత ధానకం పడితే గాని నావల్లరాదు బాబూ వుత్తరాలు రాయ డం. కాకపోయినా, మావాళ్ల కనలు వుత్తరమే అక్క లేదు. కాకిచేతి కబురు వంపితే వచ్చేస్తారు”

“అయితే యిక వుత్తరం యెందుకూ కాగితాలు దంపిక్కి ?”

“మామరిదికి రాయాలన్నాడు కాదూ మీరూ?”

“అతినికి నేను రాస్తాను కదూ!”

“మితమ్మడికి మీరు రాకాలవ్వదు మాచెల్లాయికి నేను రాయకూడదు టండీ!”

“.....”

“కాకపోయినా, మీరు రాత పూర్తిచేసి భోజనానికి వచ్చేదాకా నేను గోళ్లు గిల్లుకుంటూ కూచోడమే కాదుటండీ!”

“.....”

“పోనీ, మా అమ్మగారీ, మా చెల్లాయికీ కలిసి వొక్క పుత్తరమే రాస్తాను. లెండి మీ కంశ కష్టంగా వుంటును”

“.....”

“మా నాన్నగారికి మాత్రం, మీరు రాసిన పుత్తరం లోనే నాలుగుబంతులు, కింద, రాస్తాను.....సరా!”

“ఇక నవ్వు రాయం దల్లా మీ మరిదివొక్కడికినీ”

“మీరు రాయవలసిందంతా రాకాక, “మీ వదివగారు యిక్కడికి రావలసిందని నీకు రాయమని మరిమరి చెప్పిందని మీరే రాసేయండి వొక్కమాట”

“మొత్తానికి నాటకంలో వొక్క అంశం అంశం గ్రంథం వడిపావు”

“కష్టపడకుండా మీ నాటకంలో కొక అంశం దొరకడం మీకే నయం కాదూ!”

“అయితే, తక్కింది కూడా పూర్తిచేసిపెడతావా నవ్వు?”

“మామ్మో! కష్టపడి నేను రాస్తే, మీరు రాసినట్టు ప్రకటించుకుంటారు కామోను పా—పం”

“పురమల అవ్యాజకరుణాకటాక్షంవల్ల, తెనుగుదేశంలో, యిప్పుడు, అక్షరజ్ఞుల మేనా లేని స్త్రీ లెంతిమంది కవయిత్రీతులు లయిపోతున్నారో మరిచిపోయావా?”

“అసంగతి తెలిస్తే, ఆస్త్రీలు, ఆపురుషుల కెలాంటి సత్కారం చేస్తారో యేమేనా పూహించారా మీరెప్పుడైనా?”

“.....గట్టిచిక్కే తెచ్చిపెట్టావు”

“దీంకో అయిపోయిందనుకున్నారా యేమిటి? ఆంధ్రమహిళాసభలో యీ విషయం వొక తీర్మానం కూడా వెగిస్తాను చూస్తూవుండండి”

“వద్దువద్దు. ఇంతటితో చాలించు నీకు పుణ్యం వుంటుంది. ఆ ఆడంగిరేకలవారిని అలాగేనా బతకనియ్యి. మరి పెళ్లి పుత్తరాలు రాసుకురా”

“నిమిషంలో వచ్చేస్తా నండీ; ఏం?”

“వారగా వెళ్లు”

“.....మీకు భోజనానికి ఆలస్యం అయిపోయింది పాపం! పోనీ, భోజనా లయినాకీ రాసి ఆఫీసుకి పంపిస్తా నండీ”

“ఏమీ ఆలస్యం కాలేదు. ముందు పుత్తరాలే రాసుకురా”

“మాటల్లో వడి ఎంతవని చేశానూ?.....”

౬

“.....ఇవాళ చేసుకూర మంచి పోకాన వడింది సుమా?”

“మీరు నాప్పాదయం అంతా పుత్తాహంతో నింపేశారు కాదూ?”

“అయితే?”

“అంచేత పొడుపు సరిగా వడింది”

“అదా కథా? అలా అయితే, నవ్వు చేసిన ఆడరం నన్నా వందనాగరతిరగాలమీద పూపెయ్యలేదా?”

“.....ఎటొచ్చినా వినుకు నామీదే”

“తివ్వకుండా మరి? నాలుగుకోడల మధ్యా పున్నంత నేనా స్త్రీకి ఫుండే బాధ్యత పురుషుడి కేం వుంటుంది?”

“.....అయితే, మొగాడు కొంక నక్క అయితే అడి దేం చెయ్యగల దండీ?”

“తిల్లి, బాధ్యత తెలిసిందయితే వాడలా కొంక నక్క కాదుగా?.....”

“.....”

“దీనివల్ల మొగాడు పంచేసినా చెల్లిపోకుండా నీ, ఆడదానికి, సంసారంలో, కష్టం తప్ప మరిమీ లేదని అనుకోకు. మొగాడు సంసారంలో కేవలమూ పువకరణం... వివరంగా చెబుతాను విను. మొగాడు పదునైన బాకు అనుకో. ఏరుకి తెలివి కేటలను పట్టి కాదూ ఆ బాకుకి వినియోగం?”

“అయితే, మన పెద్దలంతా ఆ బాకుని చంటిపిల్లల చేతి కిస్తున్నారన్నమాట కాదు టండీ?”

“ఇంకా నండేమామేం?.....చదువు చెప్పించక—చిత్తానికి పరిణతి కలిగించక—హృదయానికి పుత్తేజనం యివ్వక—దీన్నతిసంలోనే ఆడదానికి పెళ్లిచెయ్యడం అంటే అంతే కాదూ అర్థం?”

“.....మీనాన్నగారు మంచివారు. కారుటండీ!”

“కనక నే నే నదృష్టవంతుణ్ణి—”

“రెండు ముక్కలు వెయ్యనా?”

“ఇంకెందుకూ, చారకూడా అయిపోయాకా ?”

“.....”

“.....”

“ఎంత కష్టంగా వుండో మీగడ ?.....”

“ఎంత బియ్యంగా వున్నా యో పాలు ?.....”

“శాస్త్రగొల్లాడు మహా మంచివాడు నుమండి పావం”

“పండుగుల్లో నాడి కబ్బి, యివీ పెట్టకపోతే మాత్రం తెలుస్తుండ పావమో పూజ్యమో”

“పెద్దపండుగునాడు కల్పాన్ని తీసుకుని విందుకు రమ్మన్నా నండి వాణ్ణి.....”

“.....నుంచివని చేశావ్ ! అయితే యీపండుగుల్లో మన యి.టో వుండేనా శృంకా జోడాలే అన్న మాట.....”

“.....అలా అయితే వోదిక్కు వచ్చిందే ?”

“ఏమిటదీ ?”

“.....పనియేమి విశంతువు కదా ?”

“ఓహోహూ ! చిక్కె!.....అయితే పండుగు నాలుగుకోజలూ దాని కోడల్ని రమ్మను పనికి. పెద్ద పండుగునాడు, దాన్ని, మొగుళ్ళి తేచ్చకోమను విందుకి”

“మునలిముండ యేదకదా ?”

“ఏదీనా సరే,మరేం చేస్తామూ ? మన యి.టో విజ్ఞోడు వ్యవహారాలు పనికిరావు కాకపోతే, దానికి పెట్టవలసిందేదో కోడలి కిచ్చి యింటికి పంచే సెయ్యి”

“అంతే కదా పావం ? మహా మంచి ముండ నుమండి అదీ ?”

“అంచేత నేనా యేమిటి ముండ అంటున్నావు ?”

“.....”

“సవ్యకుని పూరుకుంటావేం ?”

“మీమీద సొడ్డా”

“నిన్న రాత్రి ముందు నున్నే లేచావుగాదా ?”

“అ—వ—వ”

“ఏం ?”

“చాల్లండి నేకృగున్నారు. ప్రతిపూటా యిద్దరమూ ఏకబంతిని తీంటున్నా మని అందరికీ తెలవాలి కాబోలు”

“ఇదవంకే తెలుసు నందరికీనీ. మనల్ని చూసే హెడ్ మాస్టరుగారు కూడా యేకబంతి మొదలు పెట్టారు”

“కూహండి అలాగ మీయిష్టం వచ్చినంత సేపు”

“.....”

2

“ఈరెండాకులే. ఇవి వేసుకోకపోతే నన్ను చంపు కుని—”

“గుక్కూ ! నువ్వు నన్నెలా విడిచిపెట్టలేకుండా వున్నావో, నిన్నూ నే సలాగే విడిచిపెట్టలేకుండా వున్నాను ; కాని అప్పుడే వదలొందూ అయి దయించి. ఇక్కడికే అయికు—”

“అఫీసు కంప్యూటర్ మీరే పెద్ద కదా, మిమ్మల్ని అడిగేవా రెవ రండీ ?”

“నేనే తిప్పా చేసి యిక గుమాస్తాల నేం ముదల కించమా ?”

“.....”

“మళ్ళీ చిలక చుడుతున్నావు. చూశావా ?”

“ఇక నిమ్మకొన్ని బలవంతపెడితే అడగండి, ఈచిల కలో నగం.....”

“.....ఇక లే”

“.....వ్వు...”

“.....పాగా”

“.....జుట్టు కొంచెం చెదిరిందండీ”

“పాగా పెట్టుకుంటే.....ఏం ?”

“.....”

“.....”

“.....”

“లోవలికి వెళ్ళు”

“మీరు సైకిలుదగ్గరికి వెళ్ళండి”

“.....ఇక వెళ్ళు”

“సైకిలు ప్లాపు చెయ్యండి”

“.....ఉ”

“ఎక్కండి”

“.....వెళ్ళు మరి”

“ఒక్క నిమిషం.....అరనిమిషం.....మీదంఉండయా ? ఉండయా ?.....దిక్కుమాలిన బన్ను, ఇదెక్కడ వచ్చిందమ్మా మమ్మల్ని విడతీయ్య దానీకీ?.....”

విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు ఎం. ఏ.

డయాన్ థస్ గ్రీకు మువసదుడు. అతడు పూర్వకాలమునం దెప్పుడో బ్రదికియుండెను. అప్పుడు గ్రీకుదేశములో నున్నవా రందఱు దేవతలతో సమానులు. దేవతల ధూమిపాదికి వచ్చుట, మనుజులతోఁ బ్రసంగించుట, యుండుచుండెడిది. లోకం మెటువంటిదో కాని యీర్ష్యామాధునికముల కూడ దేవతలవలె వచ్చి మనుష్యులతోఁ బ్రసంగించుచుండెడిది.

డయాన్ థస్ మిక్కిలి యందగాఁడు అట్టి ముఖలక్షణములు గాని శరీరావతరములుగాని కలిగినవాఁ డిప్పు డుండినవో నతనిని మన మందఱఁ గని యెవము. కాని యాదినము లలో నాదేశములో నతడందఱఁడు. అతఁడు ముక్కులచుగాఁబోదుగుగానుండెడివాడు. అతని శరీరము మిక్కిలి నన్నన. అతఁడు గారిలో నూగులాడుచు నడచును. అతనికి రంగులు గల పుడు లన్నవో పెక్కువలెయున్నవి. అతడు లోపన కొక్కరంగు గల ఛోపరీయు నుత్తరీయమును ధరించును.

అతని సౌందర్యముయొక్క ప్రశస్తి కాలాదెనులందు వ్యాపించెను. దేవతా స్త్రీ లందఱు వచ్చి యతనిని చూచి మోహించెనువారు. అతడు పుష్పమునుమారుఁడు. కుమ్మెదలు వచ్చి యతని శరీరావతరము లపై వ్రాలి తేనియ కనిపించక యెగిరిపోవుచుండెడిది. అతనికిఁ గ్రమ్మకమునుగా దాను గొప్ప సౌందర్యవంతుడని తెలియవచ్చెను. యావసారంభనముయనునొడి, వాని సౌందర్యము మిసమిసలాడెను. అతని నానీక తుద చిక్కిని నన్నని దివ్యకట్టి నాసారంధ్రములు కొంచెముగా నుదికి ముక్కు పొడుగై సొగసు లాలి కెను. చెవులు నిక్కి బంగల ప్రమిళలవలె నయ్యెను. వాని కన్నులు మారులు పెట్టి పొడిచివట్లు చూడవచ్చెను. అతని కనుగ్రుడ్డులలో నల్లసాప కుమ్మెదలకుఁ బ్రేయోవిషయమును వ్రాలబోవువానికి నతని హస్తతాపని బాధాజనకమును నైనది.

అతని పెదవి లోతయ్యుట కొంత వింతవచ్చు దినదినము క్రొత్తది క్రొత్తదియై యుండిమరుండెను.

అతని చురుకు ముచ్చటలైన వాడగా నడుమున కొద్దిగాఁ జీలివట్లు వాని మొగమునకు క్రొత్త శోభ తెచ్చెడిది.

యౌవనాంతురముతో నతనికి మోసములు నచ్చెను. అతని యొబ్బి మొగముమీద నల్లని మోసములు కుమ్మెద రక్కలవలె బ్రకాశించెను.

శరత్కాలపు నదవలె నతని మనస్సుకూడ స్వచ్ఛమై యీ వ్యస్థికి యంతయు నతని పంచేంద్రియములయందఱ వ్యాపించెను.

అతని సౌందర్యమును గ్రీకుదేశము చూడలేకపోయిరి. వాయు విధులు పట్టలేకపోయినవి.

అతఁ డితఱు లైన గ్రీకుదేశపు సౌందర్యవతులగునొప్పి విశేషము. ఒకడు న్నాన్నను. వార్షికు నీతుండకలెను (Narcissus) ప్రేమించుచుతఱు. అందుకలెను నతఁ డందకలెలుగానే భావించలే దట. డయాన్ థస్కున కీసంగతి తెలిసెను. డయాన్ థస్కునకుఁ జాలమంది స్త్రీ లందకలెలుగాఁ గనిపించిరి. వార్షికును డయాన్ థస్కు నందకలె నవలె దట. అంగువేతి నితని కరినిమీదఁ గోపమువచ్చెనది. అందకలె సంగతియే తెలియనప్పు డందకలె డెట్లుగని డయాన్ థస్కు వార్షికునును దిరస్కరించెను. వా రిరువురును సౌందర్యాభిమానమునఁ జేసి యొకరి వొకరు చూడని విశోధము కలిగెను.

మఱియొకఁడు ఎండిమియాను. అతనిని చంద్రమండలాధిదేవతయైన స్త్రీయూరప్ర ప్రేమించిన దట. అతఁ డొక రేము నివరించుమిండి నాచంద్రతేజోదీపవలె వచ్చి వానిని ముద్దితుకొన్న దట. డయాన్ థస్కు నర్వజగత్సృష్టిలో నున్న శైతల్యవృద్ధులవలె నిభావమైన యాచంద్రజ్యోతిరంగనము దాను ప్రేమించెను. స్త్రీసంసారమైన యాచంద్రతేజస్వీరము ఎండిమియానును ముద్దుపెట్టుకొన్నదట. డయాన్ థస్కును ఎండిమియానుమీద గోపము కలిగెను.

డయాన్ థస్కు ఇవలదేవతా స్త్రీలను గామించెను. సౌందర్యముయొక్క యధారవ్యయం మొలుగనివా రారనిని ప్రేమించలే దని యతని విశ్వాసము.

మొలుగు పెట్టిన కెండిలిగలలో డయాన్ థస్కు తన మొగము చూచుకొనును. అనా! అది యెంత తీర్చిన నానీక! అల్లుకొనిన తీగవలె నాచెవు లెంత యందముగా నున్నవి! అవి కన్నుల! నూర్యతేజస్సున కభిముఖముగా నున్నట్లున్నవి. అది పెదవి. సర్వకామిని భోగయోగ్యమైన బాలాబుధుచ్చవిభావమానముగ నున్నది. ఆదిన్నిగడ్డము! దానితోఁ బ్రయామాదృశ్యాగమున నదిమిసవో నది పులకరింపుల కధి. అతని మోసము లతనికి యచ్చెనవు కల్పించినవి. చమరీమృగము లోకకన్న విగదిగలాడి. నాధకాదంబిని మూలచ్చునికిఁ గోకాసానమై కుమ్మెద లెక్కలకుఁ జక్కవలు దిద్ది నిశ్శబ్ద హస్తలై వాని సొగసు పట్టురాకపోయినది. ఈసౌందర్యము ముందు నార్వసముని సౌందర్యమా? ఎండిమియాను నందమా? చీచీ! లోకము మిథ్యాప్రవాదము. వార్షికును రాజనమారుఁడు. అందుచేత లోకము వానిని భోగితుడునున్నది. ఎండిమి

యాను రిలి దేశక. అందుచేత జంక్షన్లోని వానిని ప్రేమించినది. అంతియకాని వారి యొక్క సౌందర్య మన్నది లేదు.

ఒక వాడు డయాన్ ఫను తన చెలికానితో మాటాడుచుండెను. అతని ముందు డయాన్ ఫను తన సౌందర్య శ్రేణువులను నిండియుంచెను. “నిన్న వార్షికును గాని, యుడిమియాను (Endymion) గాని యెన్నడు చూడలేను కదా! వారందఱుగఁడు కారని నీకెట్లు తెలియును?” అని మిక్రు దడిగెను. డయాన్ ఫనున ప్రశ్నతో గోమము వచ్చెను. అలాటితో వారి చెలిమి యంత మైనది.

—

డయాన్ ఫను కడుపు మండిపోయిందనినది. తాను ప్రేమించిన యుడేవతా స్త్రీయొక దమ్ము దిరిగి ప్రేమించలేదు. లోకమునందలి స్త్రీ అందఱు వానిని దేశతా సౌందర్య ము మెచ్చుకొందురు కాని ప్రేమించరు. అతని చెవులయందు నిర్మలముగా నతని శ్రేణువుల గుణములులే పడుచుండెను అతఁ డీహృదయులలోని బాధను దాగుకొనలేక పోయెను. అతని పంచేంద్రియములు నతని మనస్సును కట్టుదడిసి ట్లు దడిపొయెను.

డయాన్ ఫను జనపదములయందు దోహ్మకొనలేక పోయెను. ఇది వలననే దా నందఱు డెనుకొనిన లోకము తన్ను జూచి కెక్కిరించుచున్న దని యతఁ డూహించెను. వారి నతఁడు దర్శించి నిండినెను. అందఱతో బఁచెట్టుకొనెను. దీనిమూలమున నతనికి జనపదవాసము మిక్కిలి కష్టమయ్యెను. అతని శేషదీపితులకు బాలకుండి మనములో నితఁ డందఱు డెని యనుకొనుచు గూడ చీ, చీ యతి డేమి యందఱు డెన వారభించిరి. తన గుఱముచితఁ చెచ్చుకొన్న యాచితోధము నతఁడు తన గుణమునకుఁ గాక లోకముయొక్క బుద్ధిమాంసమున కంటగట్టెను. ఇట్లు లోకమునకు నతనికిఁ జెడిపొయినది.

ఒక వాటి ప్రాచుర్య నరకు తా నవప్రతులఁ బోయిననో నీ బాధ తగు నని తలచెను. బోవుచుండగా వారని యెదుట నొక స్త్రీ నిలబడెను.

అమె యార్వాధిదేశక. అమెకన్నులరంగు అకుపచ్చిన. (Green eyed jealousy) అమె యతని నవప్రతులలోనికి బోక దన్నది. తా నతనిని కష్టించెద నన్నది. అమె నతఁడు కలఁటచెట్టుకొని తన యంటికిఁ బోయెను.

డయాన్ ఫనునకు నామెమీదఁ ప్రేమ లేదు. కాని తన్నెవ్వరుఁ ప్రేమించలేదు. ఎన్నఁతయో యొక్కతె నిన్నుఁ ప్రేమించినందు కరిగి యు సంతోషించెను. తాను ప్రేమించఁతలయు ననుకొన్న కీర్తి మొదలైన దేశముల తన్నుఁ ప్రేమించకపోయి రన్న విచారము వాని హృదయములో నెక్కుకొనిపోయెను. అది యతని మొగములో నొక్కుకొని

వచ్చెను. ఈ నిగూఢముఁ బూర్వార్థమే పొందిన యెలపులుము వాని మొగమునఁ గలసి, వాని మొగ మొక వికారము పొందెను. భిన్నగుణములు కల కన్నుల కలయిక విశ్చలహేతువు కదా!

ఈర్ష్యను గ్రీకులు దేశక యెన్నడు నామెను గౌరవించలేదు. డయాన్ ఫను లోకమును జూనహీన మని నిందించి యార్వాధిదేశక, యందఱు దేశకలకన్న గొప్పది యని వాదించెను. అమె యాకు పచ్చని కన్నులు చూచి లోకము భయపడెను. అమెను జూచి పసిరిక పామును జూచి లోకము కలఁతపొందెను. కాని డయాన్ ఫను నామెను కొనిలించుకొని యామె కన్నులలోనుండి యామె సౌందర్యమువారిక జూచెను

క్రమక్రమముగా నామె సంయోగమువలన డయాన్ ఫనులో మార్పు కలిగెను. ఈర్వాధిదేశక మొగ మతని మొగములోఁ గలసి నపు డెల్ల నతని మహాకాయములు మార్పుఁబడెను. అతని ముక్కున కూదారంగు వచ్చెను. అ ముక్కు చివర తేలి, యది యెలవగు పనువుగా మారెను. చివర వచ్చుని గన్నని దివ్యులకె నియ్యెను.

అతని చెవులు తీగవర నెల్లకొన్నది. చిరస్థు పెరిగి నీటిప్రభులవర నయ్యెను.

అతఁడు లోకమునందు జూచుట నూనికేసి నిర్మలము మార్గమున డెలము వంకరే మాడ వారంభించెను అతని కన్నులలో డెల్లగుడ్డు వారింజరంగులఁ దిరిగెను. నల్లగుడ్డు ఎలుపురంగు కలిపిన పనువులగు తిరిగెను. అకన్ను అంతఃకంతకుఁ బెద్దక ప్రాప్తపాదు పుష్పాలవలె గనిపించెను.

అతని పెదవి లేతయెలుపు మానలేదు. కాని దానిమీద నెలని బొట్టవలె జన్మించి నుచ్చలు కలిగెను.

అతని ముచుక మాకు పచ్చరంగుగా మారెను. చివర మద్దగా నున్న భౌగము గట్టిపడి దివ్యుకై టెను.

వాని మీఠములు వారింజరంగు ప్రసరించుకొనెను. చిట్టచిరస్థు నెల్లగా కే యుండెను.

ఈ మార్పు లోకము గ్రహించెను. దినదిన మతడు మనుషటికన్న యందఱు డెనుచుండె నని లోకము గ్రహించినది. అతఁడు లోకాతీతయై సౌందర్యవంతుఁ డని నిస్సంశయముగాఁ దేలివది. లోకమునందు డెల్ల జనులకు నతని వంకఁ జూచుట, యతనిని బొగడుట, జన్మచింతార్థము చేసికొనుట యనిపించినది. కాని యెవ్వరు నట్లు చేయలేదు.

కాము గడచినది. ఈర్వాధిదేశక పరమరాక్షసి. అమె యెదురి నిండి నెక్కులేదు. విష మున్నది. కొంతకాల మామె సంయోగము చేసిననొక బురుగులు వనిపోయెను. అమె యెదురిలోని విషము మనుజుల యొడకొనిరికె బ్రతిపొంది, వారు క్రమముగా క్షీణించి నశించిపోయెను.

దయానంద ఘోషాంధర్య మంతయు నవలీల దేవతాసాంధర్యము. ఈ దేవతాసాంధర్యముచేత నతని శరీరశీతలతే కాక యతని శరీరము లోని రక్తబిందువులు కూడ ననీచయముకూడ, త్రేపులుకూడ, మాంసముకూడ వాతానాక దివ్యత్వమును సందాదించుకొన్నవి. అదివ్యత్వము పెరిగిపోయి నతనిలోని మానవత్వము క్షీణింపజొచ్చెను.

అలాంటి యతని మానవ మొక విచిత్రసిద్ధి బొందినది. ఆమానవము నందియున్న యెదిండియములు చిత్రముగా మారెను.

శీతములు పగులుపచ్చదనము పొందినను నతని చూపు లాకు పచ్చరంగుగా నుండెను. ఈర్వాదేవత తన ముద్ర ఘటించినని సంతపించెను.

నాసిక యూదారంగుగా మన్నును జట్టచివర వాకుపచ్చ దివ్యకట్టెను.

చెవులు నీటిపల్లవాలవలె నీలపురంగుగా మారినను నొక విధ మైన యాకుపచ్చని రంగు వానియంతట నావరించి యుండెను.

అతని నాలుక యాకుపచ్చని రంగు పొందెను. అతడు సామాన్యముగ నోరు తెలుపుడు. ఈర్వాదేవతారహస్యంగమవేళ నీర్వ్యయతని పెదవి ముద్దాడి నోరలో నోరు జెట్టి తన దంతములచేత నతని జిహ్వగమును గొట్టి యతడు కొంచెము బాధపడగా నొచ్చుకొని బిమల నాలుక చాపించి చూచెను. అతని ప్రాణములలో దాను నీరపడినందుకు మిక్కిలి సంతోషించెను.

అతని శరీర మంతయు నాకుపచ్చని రంగు తీరిగెను.

3

ఒకనాటి ప్రాద్దన దయానంద ఘోష ఈర్వ్యలో పోట్లాడెను. “నీవీ? నీయాలమున నేను జెడిపోయితిని. మాబంధువు లందఱకు దూర మైతిని. నేను మానవుడను. మానవలోకమునకు నే నెడమై పోయితిని. నీ వేగడియ నాయెంద్రకి వచ్చితికో యాగడియకున్న బాపపు గడియ లేదు. నీవు దేవతవు. నీకు గనిపించుచున్న యీశరీరము నిజమైనది కాదు. నీ వీ శరీరమును లీలగా గ్రహించితివి. నీతో సంపర్కము చేసి నేను మానిసిగా నుండుట మానివేసి యొక భావముగాఁ దయారైతిని. నన్ను నావారు మెచ్చుకొనుట లేదు.” అనెను.

ఈర్వ్య యతని వంక నిదానించి చూచెను. తానిన్నా శ్లోతనితోఁ గాపురము చేసినను ప్రాధాన మైన యతని మనస్సు వికారము పొందలేదు. అతని యాత్మ మార్పు పొందలేదు. అది దుఃపజ్ఞానము. అతని పంచేంద్రియములు, మనస్సును దన సంపర్కముచేత మాణిషమునాని యందు మార్పు పొందని యాత్మలక్షణ మైన యొక తెల్లన భాసించుచునే యుండెను.

ఈర్వ్య తన యధికారపు హద్దు తెలిసికొని లేచిపోయెను.

ఈర్వ్య లేచిపోయిన సంగతి దయానంద ఘోష లోకమునకు వెలియజేసెను. అతనికి లోకమువీధి నొక విధ మైన కోపము వచ్చినది. ఈర్వ్య తనయింట నున్నంతమాత్రమున దనతోఁ బుట్టిన మానవ భారతన్నంత తీరస్కరించవలయునా? యని వాదంకఁ జూడ

లేదు. ఈర్వ్య తాత్కాలికముగ లేచిపోయిన దనియో, యతని యింటిలోననే యున్న దనియో లోకము తలంచి యతనివంకఁ జూడలేదు.

దయానంద ఘోషునకు మనసు తీరిగెను. అతని సాంధర్యము భూలోకమున కలంకారప్రాయ మైనది. తానింతటి సాంధర్యము కలవాఁడై లోకమునకు మే లేమి చేసెను? లోకము తన్ను దిరస్కరించినమాట నిజమే. తాను వారి కేల యుపయోగపడరాదు? తన పేరు మీద మహానుందర మైన యొక శాఖను మానవజాతిలో సృష్టించలేదు. తన సృష్టి యిట్లు వృధా యైపోయెను. ఈదిగులులో వతఁడు కొంత చివికి యొకనాటి సాయంకాలమున బ్రాణము చల్ల నగుట కొక సరస్వీరమున జేరెను. అందుఁ గూర్పున్నవాడు కూర్పున్నట్లు క్రంగి పోయెను.

౪

చాలకాలము గడచెను. అతని శరీరమును మృగములు, పక్షులు, పురువు లేమియును ముట్టలేదు. హాళికద్యూరము వలె నది హరించి పోయెను. అతని శరీర మొకచోట, శర సాకనోటఁ జేరెను.

దయానందః :—అతని ముఖాయవములనుండియు, నతని శరీరమునుండియు నతని యింద్రియములనుండియుఁ బక్షుని పూలమొక్కలు పుట్టెను. అతని పేరులో నెనిమిది యక్కరము లుండెను. ఒక్కొక్క యక్షరమున కొక్కొక్క మొక్కగా బయలుదేరి యతని సాంధర్యమును లోకముచేత వ్యాప్తించెను. అతని శరీరము పడిన చోట నతని పేరుతోడనే యొక పూమొక్క మొలిచెను. అతని శరీరమువలె నదికూడ నొక పెద్దతైవున గరికవలె నున్నది.

అతడు రంగుగల దుస్తులు ధరించినట్లా మొక్క రకరకాల రంగుల బూచును.

ఇపోమియా :—అతని చెవులు పడినచోట ఇపోమియా యను పూలమొక్క మొలచెను. దాని పూవులు నీలిగిరిలవలె నుండెను. అవి నీటిప్రచ్ఛిపూల వంటివి.

ఎమెరిలిస్ :—అతని పంచేంద్రియములును నతని మనస్సును గలసి దాని యాకులుగా, నతని యాత్మ దుఃపగా, నీ పేరుగల దుఃపజాతి మొక్క పుట్టెను. దాని కాలు రేకు లుండును. ఇవియే యతని పంచేంద్రియములు, మనస్సును. అట్లేని యుడికిపోయిన యెడ వలె దుఃప యెఱుఱగా నుండి యాలులేకుట నీర్వ్యచేత నాకుపచ్చనై పశ్చాత్తాపమువలన గలిగిన తెల్లదనముచారవలెఁ బ్రతిరేకుల నుండును.

నెస్టూరియమ్ :—అతని మీసాలు మొదటి నారింజరంగు, చివరి నల్లదనము, నీ పూవుమొక్క పూవులవలె భాసించెను. ఈ మొక్కలంగారు రంగు పూలు పూచును. దాని రేకులు తుమ్మెదరేకులవలె నుండును.

టెలితోక్ష :—ఇది యతని చుబుకము. ఇది యతని గడ్డువలె పొట్టి మొక్క. ఘుద్దపూలు పూచును. ఏలేట నది తొందకగాఁ

బూతునది తలుముకొని వచ్చిన యతని గడ్డపు సొగసు దానిలోఁ గనిపించును.

హెలియోట్రోప్ :—ఇది యతని నాసిక. పూవు డేదూరిండు. పూవులో నెట్లువాగు పదపురంగు కూడఁ గలదు. లోపలి దిమ్మలు పచ్చని గన్నునివి.

అగ్నినియా :—అతని నేద్రము నీమొక్కగా జన్మించును. ఈ మొక్క క్రమక్రమముగా నుచు డేమునకు గూడఁ జచ్చి, దీనిని, మునుము ప్రొద్దుపొద్దుపు పూలమొక్కగా యగుచును. ఆంగ్లము ప్రాంతము న్నుల్లడు నిత్యము సూర్యునికంటే నీరునిచుండుటచేత దాని పూ లెప్పుడును సూర్యునికంటే నుచుండును. అతని లోతుకన్నులను సూచించుట కామొక్క పొట్టినిగా నులడెను. అనికన్నులు వోలె పూలు. వానిజన్మము, నిల్లగడ్డగడ్డలను నెఱుపు చుండుటచే నా యెఱుపు పూవులలోను గనపించుచునే యుండును.

సిహా సేయూ కార్పొగయా :—ఇది యతని పెదవి. ఇది ప్రభు యుటఁ జచ్చిపోవును. మకలఁ బుట్టును. ఇది కన్నముచేతఁ జెరుచు

ధగిన మొక్క. (Hardy Annual) ఈ మొక్క పూవురంగు అతని పెదవిలరనే లేతయెఱుపు. ఈవూదేని దంతములు నొక్కగాఁ బుట్టిన నెక్కువపొట్టునిచ్చి చిన్ని యెట్టుని పొట్టుగా నాపూవు మీద నిప్పుటికిని గన్పించుచునే యుండును. పొందవర్తనకు లైన హుకొమినిభోగయోగ్య మగు నది. యని కాంబోలకని పెదవి నుండి పుట్టిన యీ మొక్కపూవును ప్యారిగునగగములో స్త్రీలు మిక్కిలి గా వాడుచును. వానికి దీనిపూవులన్నచో మిక్కిలి యిష్ట ముట.

ఆంగ్లము చనిపోయిన తరువాని లోక మంతయు నతనిని గురించి పాగిడెను. ఈవూదూలయిది యెనును నావృత్తిలో సమ్యక్ముఖుఁడైన యతడు లోకమున కీ విధముగా నుపకరించెను.

ఇప్పుడతని దయానీధను పూవుమొక్కగా యున్న పోట తోట మాచీ రోడ్డో పురమునతో మాట్లాడుచున్నట్లు, నొకని కెదురుగా నిలుముక ట్టూరొందు రట.

వర్షాలోచనము

భావరాజు వేంకటకృష్ణరావుగారు బి. ఏ. బి. ఎల్.

ముందుమాటతో ముగిసిపోతూ ఉన్న ఆంధ్రుడు, ఒక సాగు వెనుకను తిరిగి మాత్రే వాగించును! కాని మునుపటి మాటలను గురించి ఆంధ్రునికే అవకాశం లేదు మరలపోము!

ఇప్పుడెల్లయిదిగోమంటే ఆంధ్రులు సాక్షాత్తులగా ఆంధ్రుల ము సాగిస్తూ ఉన్నారు. ఆ ఉన్నతమునకు ఫలితము ఇంకా ఉన్నదే కూర్చేరు. ఒకటి చిన్నకన్నము ఇంకొకటి పెద్దకన్నము గల రెండుకొడుకులును యెట్లు గట్టి క్రోధమును గుడ్డినానన పెట్టి పుడు ఆ రెండి నవక ఎలాగున సాగునందో ఆ విధముగా నడుస్తూ ఉన్నారే ఆంధ్రుల ఉద్యమము. ఎందు కిలాగున నీర్లు సముదము ల్లున్నదో యీ ఉద్యమము అని, విచారించేసే, కాచరాం మాపించి దిద్దగల ధీశాలి యంతకుంటా కనబడలేదు.

జాతీయాభిమానము, దేశభక్తి, కలిగినాడు ఆంధ్రుడు నిద్రపోతూ ఉన్న కొద్దిత్రాచువలె ఉండినాడు. జాతీయావేశం కలిగినపుడు తన పూర్వస్థి స్వప్నప్రాయంగా గోచరించింది. ఒకటిన్నర శతాబ్దములో తన పూర్వస్థి యేవిధంగా మారిపోయినచో తలచుకుని నిశ్చయమును పొందినాడు. విజయనగరసామ్రాజ్యవైభవము తలకిందులై పోయినా, కొంత ఆధికారమును నామరూపాలతో పెనుగొండలోను, తరువాత చంద్రగిరిలోను, తిరిగి రెండు క్రతేసి నారు. కాని, ఆ నాటికి సామ్రాజ్యం పూర్తిగా బలహీనమువోయింది. పోనియ్యండి, తంజావూరు, మధురరాజ్యములు తెలిగినవంటే, ఆ దిక్కుమైన వెలుగు టెలుపువలె కాదు ములువవంటి ఆంధ్రకలహములలో అంతరించి పోయింది. ఆంగ్లేయుల వచ్చి పూర్వార్థదేశములో వర్తకం సా

గించినపుడు మిట్టి యీ ప్రాంతమును విద్యుత్తులక్కికి లీలమందిగము చేయగల గుండ్ల వడితో, ఒకనాడు వారు అచాలకంగా నర్మ న్నా బొల్లలయినను చెన్నులైనా తెల్లిపోవలసిన ఆ ఆ ఆదియాశ గయిం. ఆంధ్రుని కంగుతో, వన్నెని నాన వైసిన, జన్మధూమి, ఉన్నతోటు, కాకాచి అన్నీ నిండిపెట్టుకొని సురాజ్యంలో ప్రవేశించి మొదటినుండి అంతా పునర్వ్యస్థి చేయకలసివచ్చింది. ఆంధ్రనాటి ఆంధ్రతో, వెన్నెముక కలిగిపోయినది. ఆంధ్రతో నేలపై చిందిక పొదగనమునల ఆంధ్రజాతి పేదరిక పూర్తిగా కూలిపోయింది.

బట్టి అప్పుడే మనిగిన ఆంధ్రజాతికి మార్పువచ్చి టయ్యెను, ఆ మర్పు నుండి మేలుకొన్నట్లు అతనిని కంగుదేయుల జాతీయోద్యమము మేలుకొలుపులు సాడినది. ఆంధ్రుడు కన్నులు విప్పి చూచి ఆపస్మారమున కూలినాడు. ఆయావేశమున కన్నులు విప్పి కలయచూచి త్రాచుపామువలె సాగి బుసకొట్టినాడు. అతని యావేశము, సంరంభము యిరువక్కల ప్రాంతాలవారికి భీతి, ఆశ్చర్యము కూడా కలిగించినవి. ఆ రోజులలో ఆ ఆవేశమున మరెక్కించినవి విజృంభింపజేసినది ఆంధ్రుల చరిత్ర. ఆతడొకనిని చదివి, క్రొత్తగా కలిగిన ఆత్మవికాసముతో ఆవేశంతో జాతీయాభిమానంతో శంఖం పూరించి కార్యరంగమునకు తొట్టిటిరులకిసి ఉడికినాడు. అప్పుడు ఆంధ్రజాతీయం దుడ్డుపించిన నూతన ఉత్సాహశక్తులను ఆంధ్రుడు పూర్తిగా తెలుసుకోలేకపోయినాడు. వర్షం కురిసిన వెంటనే పొంగి పోరలి ప్రవహించే కొండవాగులాగున, ఆంధ్రుడు ఉత్సాహంతో

ప్రస్తుతమునందు, ఏటి ప్రవాహమును అనట్టి కట్టి నీటిని కా
లవలకు, పాయలకు, మళ్లకు మల్లించి పంటలు పండించే పూర్వపు
శక్తి అందుకుని అనాడు కలుగలేదు. దానికి కారణము అపస్థాన
ముతో నున్న అంధజాతికి సంపూర్ణమైన అత్యవికాసమును ఆపవలసి
వలసిన అంధుల చరిత్ర కలిగించలేదు. సంపూర్ణమైన అత్యవికా
సమును కలిగించగల అంధజీవచరిత్ర ఆంధ్రులచరిత్ర నేటికిని మర
తొడుకటి తెలుపలేదు.

అంధులచరిత్ర సమగ్రంగా ఇంతవరకు ఒక్క విద్యాభివృద్ధి దైన
అంధుడు! వాయుకపోషణ అంధజాతి ముచ్చట మనవలయును.
నిజాంరాష్ట్రంలో ఉన్న అంధులకు 'కానీ' అయినా ప్రామాణ్య
చరిత్రము కలదు విన్నవించినది. ఓంగల ముగ్గులు, హనుమకొండ
రామప్పదేవాలయములు చూచుకొన్నప్పుడు ఆకాశకీర్తనలు
నాటి యాంధ్రుల దృష్టిని ముగ్గులపై ముగ్గులపై చూపు
నట్లు వారికి సాక్షాత్కారమైనది. చాళుక్యుల చరిత్ర రెడ్డిరాజుల కై
భము చదివి తెలుసుకొన్నాడు కొండవీడు, కందుకూరు, బెజవాడ,
రాజమహేంద్రవరము, దామరామము, పిగహళము మొదలయిన
చాటిని చూచినపుడు, పూర్వాంధ్రసీమవారలకు ఉత్సాహం పొంది
పొరలిపోయింది. కాని రాయలసీమచరిత్ర ఎవరికి సరిగా తెలియదు.

అంధులచరిత్రయందు అది యేమీ కనబడదు. అది అంధజాతి
యొక్క దౌర్భాగ్యము. అది నిజముగా అంధుడు ముగ్గులపై పడిన
విషయము. అక్కడి అంధులు ఇక్కడి అంధులు ఒక్కరే—
కాదు—దక్షిణమున కన్నామరూరి నజహా వ్యాపించి కలసబోయిన
అంధులు సమములు, కృష్ణానది దాటినచో నున్నది (పూర్వమునుండి
వలసబోయి, పుట్టిమింది, జయించి, అక్కడినుండి నున్నదా) నంద
వారే! అని చరిత్రకారుడు చాటి చెప్పలేకపోయినాడు. అందు
నగనా ప్రామాణ్యతాపాతాళము అంధుడు అని గర్వింపందంభమును
గలిగించి, దోహదము చేసుకొనినవాడు లేకపోయినాడు. మీరు
మిక్కిలి కలిగిన యాగర్థసంరంభమునకు అడ్డుతిగులుట నింతవర
కిటులు తటస్థమయినది. అంధుకవితకు విద్యానగరీమధులందు పెండ్లి
పందిట్లు కప్పించిన అంధభాషాదు, అంధకవిలాపితామహుని మను
చరిత్రం బంధుకొనుచేత పురమేగ బంగారపల్లకిని తన చేత యెత్తు
సాధ్యమందు, శ్రీకృష్ణదేవరాయమహారాయలు, అంధుల యత్యు
న్నతస్థితికి కారణభూతుడై యవతరించిన మూరురాయరంగంపడు, అంధు
లకు దగనా కాదా యను కృత్తిక ఈనాడు కలిగినది. రాయల
సీమవారికి కాలానుగుణముడ అవకాశము లేకపోయినది. పెద్ద
పోరరాజునంటి ఒకమహాకవి ఓంగలసీమవారు మానాటి వాడని
లాగుకొనిపోకూడం పేనిర్పిల్లుడై, ఈర్ష్యతో, రాయలసీమానికి
అంధుడు ఉరకకూర్చా గ్రుక్కగ్రుక్కమింగినాడు! కానీ వారికి
అంధ చరిత్రకారు దోషడయినా, అంధకవిలాపితామహుడైన
అట్లూరి పెద్దన, రామరాజభూషణుడైన భట్టుమూర్తి, అయ్యల
రాజు రామభట్టుడు, తిక్కన రామకృష్ణుడు, పింగళి నూరన,
అంబాకంటే మున్న అంధచరిత్ర కృష్ణరామకవిగారు ఆరా

యలసీమయందు వెలసిన మహాకవులని, ఉత్సాహం కలిగించి,
ఈర్ష్యను చంపి, అంధత్వము క్రైస్తవవి విజృంభించేట్లు చేయ
లేకపోయినాడు. చిత్తూరుమండలమునాడు కాళహస్తిని ప్రస్తుతు
స్తుతమ! యైన ధూర్జటి కవిశేఖరుడని వారికి సంతోషము గూర్చు
లేకపోయినాడు. తాళ్లపాక చిన్నయ్యగారు, హరాయనాథులు
రఘునాథభూపాలుడు, పరదాంతికి రామభద్రదాంబ, మధురవాణి,
త్యాగరాజు మొదలయిన జగత్ప్రసిద్ధులయినవారందరూ అంధుల
సంతోషవారే యని గర్వింపలేకపోయినాడు. అంధచరిత్ర
కారుడు చిగిరకు "దేశగర్వింప దీప్తికలెందగ దేశచరిత్రము లేజ
రిగగ దేవు"నిన ధీరపురుషుల తెలిపిరావర! తమ్ముడా!" అని,
అనిపించలేక పోయినాడు.

ఇంతవరకు తెలిసిన అంధుల చరిత్రల వల్ల దేశమునకు ఎంత ఉప
కారం ఒకరినో అంతకంటే ఎక్కువ ఉపకారం జరిగినది. పూర్వ
ము అంధజాతియొక్క విభజనమును బ్రాహ్మణులు మొదలుకొని
గల అభివృద్ధివల్లములవారు సమానముగా పోషించియుండినా
రన్న సంగతి ఎవరను తెలుపలేకపోయినారు. అన్నివర్ణముల వారు
సమానగౌరవభక్తులతో అంధమాత కళ్యాణరందంపరలకు పోష
దిన ధీరులే. అంధుల పూర్వపురస్థితి స్వయం, అనాటి కైభవము,
సంపదన అన్నివర్ణములవారు సమానముగా కలత లేకుండా,
సాలుపొంగినట్లు పొంగిన సౌహార్ద్రముతో పంచుకొని గర్వింపతో
పనుపించినారే! కాని అంధులచరిత్ర మార్గము ఈనాడు, అంధ
జాతియందు దురభిమానము, సంయమము, ఈర్ష్య మున్నగు విష
క్రీములను అంధులందరే నేటిది. అంధజాతియందు మున్న అన్నివర్ణముల
వారికిని, అన్యోన్యమైకత మారు, అన్యోన్యమును గర్వింపకొల్పి
నది. అయోగ్యములవారే గాని, అయోగ్యములందు మున్నవారికి
గూడ ఈవిషయ ప్రాశస్త్యం. ఒకసీమవారిన్ని ఇంకొక సీమవారికి
ఈర్ష్య, ద్వేషములు ప్రకటియ్యుచి. మరభిమానము పెల్లకేరి
పోయినది. జానీయోధ్యుడయినవారు పోషించినవలెనే దేశచరిత్ర
అన్ని విధముల చేరున లేకగ్రం మీద అంధులకు నాననాటెను.
రాయలసీమవారికి పూర్వాంధ్రసీమవారిపై నిర్భయోజనమైన
అమాను, అనుమానమును గలవు. పూర్వాంధ్రసీమవారు రాయల
సీమవారిపై నిష్కారముగ సహజమేమి, నిజమంద్రముపై చిన్న
మాపు మాపుమరు; ఏమి దౌర్భాగ్యుడి? పాపము, రాయల
సీమవారికి కంటే నిజమంద్రాంధ్రులకు అన్ని విధముల చేరును
నిస్సహాయత. ఇన్ని కారణములవలన మాతృభూమి దీర్ఘములు
అంధులందు పెచ్చుపెరిగినవి. పిటితో పరస్పర అవిశ్వాసము, ద్వేష
ములు తలచూపి ప్రసరినవి. స్నేహము, ప్రేమ మొదలయినవి కూడ
వ్రేళ్లతో తెగలించబడినవి. చివరకు కూరికి ఏకలక్ష్మ్యము నశించి,
వికళభావము కుదరకుండపోయినది.

మహామహులని మనం అంతా అనుకుంటూ ఉన్న ఏకశలింగం,
గురుజాడ అశ్వమేధపంతులుగార్లు కూడా మన అంధజాతిలో
ఉన్న గుణాలను ప్రశంసించి, లోపాలను సేర్వతో దిది. మహామహుడ

జాగిని ఉద్ధరించిన పుణ్యము కట్టుకొనలేకపోయినారు. ఒకరు కృష్ణ గిర్గా మవలను నిరసనచేస్తే, అందులకే మనం కుమిలి చాచ సిద్ధమై యున్నప్పుడు రెండవ అయన నిర్ణయతో “మనవాళ్లు వట్టి జెధవాయి లోయి” అని చిరిసాయిగా ఉండిపోయేటట్లు ధంకాకొట్టి వట్లు చాటి చీల్చివేశాడు. ఈ దుస్థితికి అంధుడవ నని గర్వపడే ప్రతి వాడూ దుఃఖపడవలసినదే ఇంకెవరినో, ఒక్కడు కూడా అంధుని ఉద్దేశించి, “నీజాతి గర్వంఎగగినవిషయ మిది నీలో ఉన్న గొప్ప దన మిది నీ జాతీయం గల మహత్వ మిది. నీలో ఉన్న లోటు పాటులను నీవే తెలిసికొని, నీ పూర్వలవలనే నవంయకొనుము నీ పూర్వల చనిన మంచివార్తల చూచి అభ్యుదయమును పరంపరగా అనుభవించుము” అని హితవుగా, దూరదృష్టితో ఉపదేశించ గల ధీమా, అచార్యుడు, దక్షుడైన నాయకుడు, ఒకడూ లేకపోయినాడు

అంధ్రజాతినీ ఉగ్గడించేది ఇది, అంధ్రజాతిలక్షణ లక్ష్యములును ప్రతిబింబింపజేసేది ఇది, అని వ్రేలుమడిచి చెప్పదగిన అంధ్రవాఙ్మయం ఈ నాడు సృజంపడలేదు నేటి అంధ్రవాఙ్మయంలో వ్రేలు మడచి చెప్పదగిన ఒక కావ్యం గని, కథ గాని, నాటకం గాని నవల గాని వెల్లడలేదు పూర్వల సంప్రదాయం అంటే నేటి అంధ్రునికీ అదవ్యాం కలిగింయకొనడం పరిపాటి అయిపోయింది. “మన వాళ్లు వట్టి జెధవాయిలోయి” అని భావంతోనే సంపూర్ణంగా సం తృప్తిచెంది, అంధులు స్త్రోత్రపాఠకులవలె అంగారావాడి వంచ ను, ఈ మహారాష్ట్రుని పంచన వాఙ్మయక్షుత్తికొనుట వైష్యమతో దేవులారుచున్నారు. వీరిదాస్యం చాలక హిందీభాషపంచన చేర బోతున్నారు ఇంకెవరినో చేసే దానికై సిగ్గుపడక పాశ్చాత్యుల నమిలి ఉమిసి ఉచ్చిష్టవాఙ్మయమును అప్యాదముగా ఏగుతుంటు వ్నారు. ఏమి ఈ వైష్యభావము అని మందలించడానికి కేరు పెట్టు కొని, బూరుగ చేట్టవలె పెరుగుచున్న అంధ్రసాహిత్యపరివర్తకుల నోరు రాదు అంధ్రజాతి దురదృష్టకరముచేత కాబోలె అంధునికీ పూర్తిగా జాతీయవికాసము కలిగి నిజమైన దేశభక్తి కలగడానికి, ఇంక వఱకు ఏమీ సాధనసంపత్తి కనడడం లేదు అంధ్రవాఙ్మయం అంటే ఏమో తెలియనివారు యీనాడు నూటికి తొండుతొమ్మిది దుగు రున్నారు గీతవల్ల తెలియనివారు కూడా అంతే!

అంధ్రేశంజం కొన్ని గెయిలలో చాలా ముందు అడుగ వేస్తున్న రచనలతో పోలిస్తే రేకుండా, ప్రవీణులొన మ్రోగి పుట్టికీ జాగిని కలిగి చే అంధ్ర ఒకటి కలిపిస్తానే ఉన్నది ఎంత అంధ్ర జాతి మాత్రం ఎటు ప్రయోజనము, అమెరికా విమలరసం లేనప్పుడు అంధ్రదేశం బూడా ఇల్లు దింటే నేనన్న నాయకుడు— అంధ్రేశమును ఒక్కమాటమీద విశ్లేషణచేయవలె—ప్రతివిషయములోనూ నడిచిందగల శక్తిగలవాడు లేడు

గాడికీయవ్యవహారములో ఉండవలసిన కత్తు లన్నీ అంధ్రదేశంలోనూ మయలుదేడవి పులినిచూచి నక్క వాటిని వ్రేటుకున్నట్లు అంధ్రుడు తన కది లాభకర మవుతో కాదో, అయితే ఎంతవఱకు దాని

లాభం పొందడానికి బిలుంటుందో అన్న యోచన లేకుండా, ప్రతి యుద్ధమాన్ని అనుసరించి వాతలతో బిలుంటుండి రాధవదేశాను, అప్పటికైనా స్వాధీనమానం, గాయపడి చాగిసిద్ధమైయున్న కొడిపుం జాలాగున తలయెత్తడం చేత తప్పు తెలుసుకొని నడవకొనడం అలవాటు లేవ్వపోయింది. ఆ విషయం అలావుంచినా రాజకీయకక్షలలో ఎవరియందూ కూడా జాతీయాభ్యుదయమునకు, లోద్వడే లక్ష్యములు కనపడవు. కాంగ్రెసునాయకులూ స్వార్థపరులే! జట్టిమనాయకులూ స్వార్థపరులే ఈ నాడు, కొంచెం పలుకు డి, అధికాకమా సంపాదించేటప్పటికి ప్రతివానికీ తన సొంతమేలుకొనటం, తనవారి ఉపయోగం నిమిత్తం సర్వశక్తులు ధారపోయడం అలవాటు అయి పోయింది. అధికారం కొనం అవినీత్యరసమై కానిపమలు చేయడం పలుకుడి సంపాదించినవాని కల్లా పరిపాటి అయిపోయినది. కంచుకాగడా పెట్టి జెతలే, నాయకు డనిపించుకుంటూ ఉన్న ప్రతివానికీ తాను నడిపిస్తు, అనుసరిస్తూ ఉన్న ఉద్ద్యమము యొక్క పరిణామము దేశానికి, అంధ్రజాతీ ఉపయోగికి మయ్యేవా యన్న దూరదృష్టి యోచన లేదు.

ఈస్వార్థపరత్వము ముందు పరస్పరద్వేషమునకు, పరస్పరము అనూయలకు, సంఘర్షణలకు మూలకంద మైనది దీనివలన పూర్వాంధ్రసీమవారై పూర్తిగా రాయలసీమవారికి ఈర్ష్యా, ద్వేషములు జనించి తీగెలు సాగుచున్నవి ఈతీగెలు విషపున్నిములు, పూచి, విష పలుకులను కాయక పూర్వము దేశాధీనాని యెడదైనా అతరించి ఆ విషాంకురములకు తల క్రుంపితయారి. కాని అట్టి ప్రయత్నం ఇంకా ఎక్కడా తలయెత్తుట లేదు. ఇప్పుడు రామరాజు రాయల సీమవారు పెంచుకొని పెద్దచేసుకొనుచున్న కలతలు, వారు అంధ్రులై యుండి వేరుపడిపోతాము అనడం చూచి నల్లడు, తిలమకొన్నప్పుడు, అంధ్రు డని గర్వపడేవానికి ధీగి, అ వేదన కలుగక మానవు.

ఎరిగిలిస్తే, నిజానికి అంధ్రజాతీకి శక్తిరీతియను గమానం గా ఉన్నది అది అంధ్రదేశము యొక్క సైన్యకృషిరూపమానం కనడకుండున్నది మన ప్రజలతోలు కొందరు, మనలో యోచనలేని కొందరు దురదృష్టవాయవడుకూ ఉన్నట్లు అంధ్రులు కేలము ఒడలుతెలియని జాతానిము ప్రకటించే జెరివారు మాత్రము కాదు. శాస్త్రముపట్ల, ఘనమైన శౌర్యము, పట్టుదల, నిర్దుహాదక్షత అధిగ్రీయంగా చూపగలవారు అంధ్రులు! కనెవట్టివఱు ఉత్సాహం కనడచేవారయితే అంధ్రులు యీ పదిపానుసంవత్సరాలనుండి, కాంగ్రెసుజోనూ, జట్టి మపార్టీజోనూ పేగుప్రశస్తులు సంపాదించి యుండకపోవుదురు.

అంధ్రజాతి అత్తిడికొనం పూర్తిగా కలగపోవడం చేతన, అంధ్రుల శక్తిరీతియను సరియైన శక్తిలో నడిపింప డకపోవుట చేతన, అంధ్రుల ప్రభుత్వ కట్టతెగిన సీటివలె ప్రవహించి కృత్రిమై పోవచున్నది. ఇప్పటి పరిస్థితులు మారిపోవలయును, దేశాభ్యుదయమునకు లోద్వడలసిన శక్తి సాధనములు నిష్కారణముగా అంధ్రుల పట్ల అంతరీక్షలచూపుట నారుపోస్తూ ఉన్న పని మాత్రం సంతాపం కలుగుతున్నది. కాట్టి యిప్పటి పరిస్థితులు మారవలసిధియున్నది.

కృష్ణగోదావరీకుంగభద్రావతులు మూడును ఆంధ్రమార్గ సంకీర్తనము ముత్యాలకంఠమాల లని ప్రసిద్ధి ఆంధ్రుడు గ్రామచారము. మూడును కలిపి ప్రకాశించినవాడే ఆంధ్రనీమ సాంగ్యరాశియై, తేజోమూర్తియై, నిరంతరము ఉత్సాహముగ్రస్తు లిగిస్తూ, అనందప్రదాయని యైయుండగలదు ఈమూడు మహాసములను ఆంధ్రుల శక్తిరయమునకు సాక్షిపూర్ణములు. ఈమూడు మహాసములను ఆంధ్రజాతీయతను స్ఫురింపజేయు చిహ్నములు ౧౯౩౫ ఏప్రిల్ ౧౯ నన్నిటినిను, లోపించినను ఆంధ్రదేశమునకి మహాగ్రము తిష్ఠింపజేయుచున్నది.

ఆంధ్రుడు ప్రవాదు తనకు అన్నిటికంటే ఆంధ్ర భుగయము, ఎక్కువ ప్రతిభ తన బాధించుకొనవలయును. అట్లే భాగ్యంతుల కాలము అసమము చేయుటకై ఆంధ్రుడు మహాసములను ఆంధ్ర

నీమలూ పుట్టినవాడు సర్వదా ఉద్యుక్తుడై యుండి సాధనమగ్రము లను ఆ స్పృహతో ఉండవలెను—ఏయుద్ధిమం కలపెట్టినా యేకా ర్థం అచరించుటకు లానుకున్నా వికల్పభావము—వనయగదు నాటుకొని కరిగెట్లు మహాసములను ఉండవలెను ఆంధ్రదేశంలో ఏమూల ఉన్న ప్రతి ఆంధ్రుడైనవాడు భగవంతుని తేజ దేశ గౌరవము కలచుకొన్నప్పుడు పులికితుడు గావలయును అన్న అర్థము వర్ణనలకుండా ఉండవలెను ఇప్పటికి రంధ్రమూడు కరిగి యేడ్చును డి. వై. వ్యవస్థను పొందాడుతూ ఉన్న ఆంధ్ర గా, వల్లీ వివిధంగా ఆభ్యుదయమును, ప్రగతిని పొందగలగా, దీని యిది తనకు భారవంతులయ్యును దానికి ఒక సారి వసుధకు దాచి పరిపాలన రహస్యాలను వేయవలసి యున్నది. దానికి తగిన కలిగిన దేశాధిపతి మహాసము అభ్యుదయమైన సాధనంపత్తి అయియున్నది

‘చరిత్రచతురానను’లకు సన్మానము

క్రియనంపక మహాసము,

చరిత్రచతురాననులు (చరిత్రచతురానను) ౧౯౩౫ సన్మానము చేయబడినందులకు తమ బ్రహ్మాండ ప్రయోగములకు ప్రతిఫలంగా తీరికగా ఉండి వీరభద్రరావుగారు ఆంధ్రజాతి చేసిన మహాసములను ప్రబుద్ధాంధ్ర సైన్యం దు ఆత్మీయ సంఘాలలో నామూ ఇతర మహాసములూ ప్రకటించిన వ్యాసాలూ, శేఖరాలూ మాకు మోగిస్తూ ఉన్న ఒక ఇంగ్లీషులోనూ, తెలుగులోనూ కవి మొరేను వాల్యానులను ప్రకటించి పన్నునూ, దుర్భాషలనూ ఆర్జునాంధ్ర నాలతోట వాం ఆర్జునాంధ్ర నాలతోట నని తాము తెలియజేసినాము. తన మూలన చాలా దాగుండి కాని ఆంధ్రజాతికి ప్రతిఫలంగా ఆంధ్రులపడిన మూలంపై ఆంధ్రుల సాంగతానికితోడ ఆది చెల్లకాదు

చరిత్రచతురానను గారు చరిత్రపరికరాల సరిగ్గా ఉంటున్నవికాదు ఆంధ్రులచరిత్ర నాలుగు ఆంధ్రులూ గా గడించి ప్రకటించిన పరికరాల తప్పు-వయినా ప్రభుత్వ విషయాలను ఉపసించి ఆంధ్రులచరిత్ర కొవిధంగా రూపొందించుచు

తిరువల్లి పరిశోధనవల్ల క్రొత్తపరికరాలన్నీ లభించిన ఆ క్రొత్త పరికరాలమూలన చరిత్ర తారుమాగయ్యయ్యి అన్న నేడూ సంపుటలూ దొరకటలేదు. కాకి, వాటిని యథావిధంగా ముద్రించడంవల్లనూ ప్రయోజనంలేదు. అట్లా చేయడం వాస్తవికంగా ఉండదు. ఇప్పుడా ప్రజాశాసన సభలోనూ ముందుంచుకొని, ఆంధ్రులచరిత్రను అమూల్యంగా సంస్కరించి పునరుద్ధరణ చేయగలిగినా ఆది ఆంధ్రజాతికి చెంది లభించినట్లే అవుతుంది.

ఆపనికి అమిత సమర్థుడు అయినప్పుడు తన పట్టుదలూ, ఉత్సాహమూ ఇప్పుడు చరిత్రపరిశోధకులలో ఎక్కడికీ ఉన్నట్లు కనబడును. అది ౧౯౩౫ సంవత్సరం కేరళా అణగారినట్లుతూ ఉన్నా ఉత్సాహమూ, బుద్ధిపాటనూ నవయావనంనాడవలె పొంగుతూ అయిన ఒక సాధనం ఉన్నది కాట్టి ఆంధ్రులందరూ అనకొచ్చిన కోలుకోవడా అయినకా పరిపాలన పోకర్తాలను సమకూర్చి అయిన చేతలను చరిత్రచతురానను చేసుకోవడం అవసరము క్రియకులు వలంపల్లి సోమశేఖరశర్మ, నేలటూరి వెంకటరమణయ్య, బద్రిశంకరు చరిత్రపరిశోధకులు తామునేక కరిగిన మూలనచరిత్రసామగ్రిని అచరిత్రచతురాననుని అమృతంలో ఉంచడానికి, ఇతరుల చరిత్రచతురానను ౧౯౩౫ లకు ఎట్టే సామగ్రిలను సమకూర్చి యివ్వడానికి ఏర్పాటుఅయితే ఆంధ్రులచరిత్రపునర్నిర్మాణం సులభగా అభ్యుదయ ఆంధ్రులచరిత్రయం వల్ల వచ్చే సామగ్రి వీరభద్రరావుగారికి మిల్లినెర్లయం చేస్తే అది ఉపయోగకరమయిన నిఘంటువునాగా గల అభ్యుదయ ఇందువల్ల ఆంధ్రులూ, వీరభద్రరావుగారి లాభం కలుగుతుంది కీర్తి నిలుస్తుంది. తాము నెలవిచ్చినను దివి సత్కారం సత్కారం మాత్రమే అవుతుంది అయినను ఆంధ్రులచరిత్రను కిదాళని ఆంధ్రులు చరిత్రలట్టు కోవచ్చును. అంతకంటే గౌరవం అసన్మానాని కుంటుందని భావించడానికి కలుగవచ్చదు.

జనకి ౧౯౩౫-౩౬ సంవత్సరం చెన్నపురంలో ఆంధ్రసారస్వత సంఘం వీరభద్రరావుగారిని సన్మానించినపుడు వారిచేత ఆంధ్ర చరిత్ర రచించినదానికి తీవ్రంగా ప్రయత్నించేసింది. అందుకోసం

ఒక్క యీ హిందూదేశంలో తప్ప మనుకొలికింద మట్టియేదీ!

ఇలాంటి స్థితిలో మనులోకా చోరగృహము, ఎనిమిది కోట్లమంది మతాంతరులయిపోతే మన గతి యేమయిపోతుందో ఆలోచించారా?

ఇప్పుట్టేమనుకొన్నారో ఆపాయకరం అంటారు కాంగ్రెసువారు.

ఇది పూతం లేనిమాట.

ఏమంటే? దార్శన్యం మనుకొన్నామే కాదు. ఇప్పుడే కాదు, మనుకొన్నారంతటా వున్న రోజుల్లో కూడా మనం దార్శన్యం చెయ్యలేకపోయాము.

కాగా, మనం యుద్ధం చెయ్యవలసివస్తుంది దనీ, అందుకోసం మన సంఖ్య పెంచుకొని పుండా లనీ—ఇలాగ యెవరూ పూహించుకోనక్కరలేదు.

మన కిప్పుడు కావలసినవి కత్తులూ కర్రలూ కావు, బోట్లు.

బ్రిటిషుపార్లమెంటువారు హిందూరాజ్యాంగంయంత్రం పూర్తిగా మన స్వాధీనం చేస్తారనుకుంటాం. అప్పుడు అస్పృశ్యుల బోట్లు యెనిమిది కోట్లూ మనుకొనేపోతే మన గతి యేం కాను?

మనుష్యులను, మనం అస్పృశ్యులను చూసినంత హీనంగా మరెవరేనా చూశారా?

చదువు లేక—“నువ్వు మనిషివే” అని చెప్పేవారు లేక—“నువ్వు పూజ్యోక్తి రామాద” దంటే కామాను ననుకుంటూ, పంచముడు, యిప్పటిదాకా, యెవరేం చేసిన కిక్కురు మనుషుండా పూరుకున్నాడు.

కాని యిది జనకటికాలం కాదు.

మనదేశంలో, మొన్న మొన్నటిదాకా కాలం, మనచేతిలో కీలు బొమ్మలాగ మనుకుంటుంది.

బాగా పరకాయించుకోండి.

కాలం యిప్పుడు త్రివిక్రమావతారం తాల్చి వుంది.

ఉన్నతవిద్యా, పరువు ప్రతిఫలాల సంపత్తి కలిగించే వృత్తి, కవింపులతోనూ ప్రజాభివృద్ధితోనూ అల్లిబిల్లిగా మెలివేసుకునివుండే మతాంతరులతోడి సావాసమూ, దొరతనంలో పలుకుబడి, హిందూరాజకీయనాయకుల బుజ్జగింపూ, అన్నిటికీ పైన వివిధజాతులూ వివిధదేశాలూ పరిస్థితుల పరిజ్ఞానమూ, ఇవన్నీ తలవడంవల్ల పేట్రే అనేదానా, దానివల్ల పురకలు వేసుకుంటూ పొంగే అవేశమూ—ఇన్ని లక్షణాలు గల అంతర్మూలంగా ఇప్పటిదాకా సైరించుకు రాగలగడమే చాలా అశ్రద్ధకరంగా వుంది.

అంతర్మూలంగా ఇతరమతం ఆలంబిస్తూ మనడంతోపే, వారిని, క్రిష్టియను అవ్యానించారు. మామమ్మడియూలు పిలిచారు. శౌధులు స్వాగతం చెప్పారు.

మనం.....?

గుజరాతదేశంలో, కవిత్వాగ్రామంలో, నవయుగ పెట్టే హిందులు భరించలేక పంచములు గోలపెట్టేటప్పుడు గాంధీగారు, పంచములను అప్రాభోశించి మరో పూరు లేచిపోవచ్చున్నారు.

ఇది మొన్న మొన్ననే జరిగింది.

పంచములు, తరతరాలుగా—యుగయుగాలుగా కాణాచిగా అంటిపెట్టుకుని వున్న జన్మభూమిని విడిచిపెట్టిపోవలసిందేనా?

ఉపవాసం చేసి పునహాపాట్లు తయారుచేయించిన గాంధీగారు చెప్పవలసిన సలహా యేనా యిది?

ఇప్పుడు సమన్వయించి చూసుకోండి.

అంతర్మూలంగా అందరేకపడ్డారా?

ఇటీవల అస్పృశ్యులనాయకులే కొందరు అంతర్మూలంగా వుద్దేశాన్ని నిరసించినట్లు ప్రకటనలో చదివాము.

మేము తెలవక అడుగుతున్నాము.

ఆ అస్పృశ్యులనాయకులకు అంతర్మూలంగా మాటలు బోధపడ్డాయా?

హృదయం మారిందని మాటలతో కాదు, చేతలతో చెప్పండి.

ఇవాళ అంతర్మూలంగా రొక్కరేయిలా అన్నారు. మరికొందరు పంచములకు కూడ అలాంటి నిమిషపు పుట్టుకుండా చూడండి.

హిందూదేశంలో యేప్రాభోశనూ మాలపల్లీ, మాదిపల్లీ అనే పేటలు వుండకుండా చెయ్యండి.

అంతవరకూయేనీ లేం చెప్పినా సాటిక చివరనుంచి మాట్లాడినట్టే లేక.

బెంబేలు పడిపోవడం

పన్నెండు జిల్లాల ప్రదేశం, రమారమి రెండుకోట్ల జనసంఖ్య, పూనుకుంటే—కనీసం తలుచుకుంటే కొండలు పిండిగొట్టగలం; కాని నరాలలో బిగి యేదీ! అసలు చైతన్యం మాత్రం యొక్కడిదీ!

“నాతాతలు రాజాంగంగా బహుకా” రనే పూర్వస్మృతి, నే “నాంధ్రుడ” ననే ఆత్మప్రత్యయమూ, “ఇది యరకయ్యో శతాబ్ది” అనే కాల జ్ఞానమూ యెంతమాత్రమూ లేవు మనకి.

ఇంత లిగాడు సిగ్గులో, ప్రపంచకంలో యేమాలూ, యేజాతీ లేదు.

ఇలాంటి మమమీద, సాధు వరదరాజంపంతులుగారు, యిప్పటిదాకా యెంతో అజపెట్టుకుని వున్నారు.

కానీ, నేటికీ, వారికి మన పరిస్థితులు చక్కగా బోధపడ్డాయి అయితే: మన కద్దరు దిగుమరులూ, మన హిందీకలవరింతులూ, మన తేజలూ చూసి, వారు, మధ్యమధ్య “సజీవం కాకపోతే జాతి యిలా వుంటుందా?” అని భ్రమపడుతున్నారు.

అంచేతే వారు, కొద్ది రోజుల్లో మనం తమ మహాద్యమానికి సాయపడకపోతే సాయోపవేశం—నిరశననతం అనలం విస్తానని ప్రకటించారు.

జాతియొక్క ఆధ్యుడయ్యునో సం యిలాగ గండకత్తెగ తగిలించు కొడం సామాన్య మైన పని కాదు.

నిజమే. బాద్ద లేని ఆవేదనతో కుతకుతలాడిపోతూ వున్న పంతులుగారు ఇలాగ విసిగిపోవడం సహజమే. కాని నిరశప్రకటం అవలంబించడం మేము ప్రశంసించలేము.

నిరశప్రకటం శ్రీలకు కూడా నిందిత్య మైన పని. ఇది అనమర్థ తమ, అనాచిత్యానికి గురై.

కాకపోయినా, ఎక్కణ్ణాంచో గాలివానకు కొట్టుకునచ్చిన హిం దీని పట్టుకుని తమ సొంత—మాతృభాషను ఎవరు పెట్టుకుంటూ వున్న ఆంగ్లము నిరశన ప్రకటనలో దానికి వస్తారా?

అరణ్యశాన్ని జయించడంలో—అకమించడంలో పాలించ డంలో—తెనుగునుద్రలో ఆదేశానికి ప్రకాశం కలిగించడంలో రక్తిం ధారపోసిన యోధుల సంతకనామ వరదరాజం పంతులుగారు.

అలాంటివా కొంటి వూహ తోవడం ఆశ్చర్యకరంగా వుంది.

అరణ్యశంకలో నిరపడిపోయివున్న సుమాన ముప్పుయిలక్షల ఆంధ్రులకు తెనుగు చదవడమూ రాయడమూ, చివరికి మాట్లాడమూ నేర్పడం ఆంటే మాటలతో నెరవేరేది కాదు.

అవనికి పూనుకో దానికి తగిన చిత్రిసంస్కారం తెనుగు జిల్లా లలో వున్నవారే కెవరికీ లేదు. ఎప్పుటి కేనా ఆది వరదరాజం పం తులుగూడలనే నెరవేరుకుంది.

విమలవల వుత్సాహాన్ని దిగపిక్తుంది. కార్యకూరులు దాన్ని చేరినప్పుకూడదు.

ఇవాళ యిలా వున్నాం కాని నిరాశ వద్దు.

దక్షిణాంధ్రులకు మల్లి స్వచ్ఛ మైన తెనుగులో మాట్లాడుకోవా లని ఆశపుట్టింది. సరి ఆయిన తెనుగు నేర్పుకోవా లనే సంకల్పం కలిగింది.

వరదరాజం పంతులుగారు, ఇవాళ—విస్తూతాండగా దక్షిణాంధ్రులకు ఉత్తరాంధ్రులతో సరిగా దిద్దాలనే యుగం ప్రారంభించవచ్చుకొంటుంది. వత్సహంధ్రుల ఆశా, సంకల్పమూ పూర్వ పక్షాలు అయిపోతుంటే బోహదం. చేస్తూవుంటే ఆదే చాలు. ఎప్పుటి కనా దక్షిణాంధ్రులలోనే తమ ఆధ్యుడయ్యానికి తగిన కార్య దీక్ష కలుగుతుంది.

ఏమంటే? దక్షిణాంధ్రులకు చుట్టూరా అరణ్య కమ్ముకుని వుంది. వారికి తమ మాతృభాషమీద సమధిక మైన అభిమానమూ, ఆదరమూ పుట్టడానికిది మంచి సన్నివేశం.

వరదరాజం పంతులుగారి ఆవేదనకు మేము మానప్రశంస లందిస్తున్నాము; కాని నిరశప్రకటం—ధక్! బెంబేల పడిపోవడం మేము వరదరాజం పంతులుగారిని ప్రోత్సహిస్తాము.

మా చెవిలో గురుగురు మంటోంది

ఆంధ్రరాష్ట్రీయందోళనమా మనకు ప్రధానం స్వరాజ్యాందోళనమా?

ఇదీ విషయం.

జాతియొక్క పరిస్థితు లన్ని ఆంధ్రరాష్ట్రీయందోళనమే ప్రధానం అంటున్నాయి: కాని శ్రీవేణీపూర్వకాసంపాదకులు కొలకెన్ను రామకృష్ణరెడ్డిరావు పంతులుగారు మాత్రం స్వరాజ్యాందోళనం ప్రధానం అంటున్నారు.

“స్వరాజ్యము వస్తే ఆంధ్రరాష్ట్రము రానే వస్తుంది”ట. ఈలో పుగా ఆంధ్రరాష్ట్రం వస్తే అది నిర్జీవంగా వుంటుందిట. “ఇప్పటి నిర్జీవము లేన రాష్ట్రాలవంటిదే ఒక ఆంధ్రరాష్ట్రము బిచ్చముపెట్టి, ఇంకా గవర్నరులకు వి. సి. ఎస్. ఉద్యోగస్థులకు పని కల్పించి, ఏవో కొన్ని చిల్లర ఉద్యోగాలు, ఒకటిరెండు ప్రాజెక్టులు మనకు ఇచ్చినంతమాత్రాన సంతోషించవలసిన దేనా?” అని అడుగుతున్నార పంతులుగారు. అయితే: స్వరాజ్యము వస్తే తనంతట అదే వచ్చే ఆంధ్రరాష్ట్రానికి మాత్రం గవర్నరు అక్కరలేమా? స్వరాజ్యం వచ్చాక వి. సి. ఎస్. పరీక్షలో, అలాంటివో ఇంక్వంటులో పని లేకుండా ఇండియాలోనే జరుపుకోవచ్చు గాని స్వరాజ్యం చక్కగా నిర్వహించబడాలంటే వి. సి. ఎస్.లవంటి సమగులు మనకు అక్కరలేమా? ఆంధ్రరాష్ట్రం వస్తే చిల్లరపుద్యోగాలేనా మనకి వస్తాయి. ఇప్పుడవి కూడా మనకి కరువుగానే వున్నాయి కాదూ? ఒకటి రెండు ప్రాజెక్టులంటే పంతులుగారి దృష్టికి ఏమీ అవడం లేనట్లుంది. కాని రెండు అక్కరలేదు, కుంగబడప్రాజెక్టు వొక్కొకటి కల్పిస్తే చాలదూ, రాయలసీమ భాగ్యవంతమై ఆంధ్ర దేశం సుఖితుంగా వుండదానికి?

ఇంతకీ, పుద్యోగాల కోసం మేనా మనం ఆంధ్రరాష్ట్రందోళనం ప్రారంభించి పుండడం?

మైగా, భౌద్ధిక రాష్ట్రవిస్తూగం హిందూదేశాని కిప్పట్లో ఆపాయ కరిమైతే మరే కాంగ్రెస్ స్థిరమును చేసిందీ అసనీ? కాంగ్రెసు అదే శంకుస్థాపనానా, సీమం గానూ వ్యాపించి స్వరాజ్యాంగంలోనం పుండదానికి చిన్న కలయాణం అవసరం మయితే, దొరతనవల్ల కల గకలసిన ప్రయోజనాలు పూర్తిగా నిర్మించదానికి, ఒక్కొక్క భాగవాన ప్రభుత్వంలో తగినంత పలుకుడి సంపాదించుకోదానికి గూడా చిన్న కలయాణం అవసరం కావూ?

గంధిగారు స్వరాజ్యం సాధించడానికి ఒక్క బాణోలీతాలూ కానే యెందుకు ప్రధానరంగంగా పనిచేశాకో పంతులుగారు గ్రహించారా?

“పోనీ, అంత ఆంధ్రాభిమానమే ఉండి స్వరాజ్యము కంటే ఇదే ముఖ్యమని కొందరికి తోచినట్లయితే కాంగ్రెసులో లేని మితవాదులు, జన్మిస్తువారు ఇందుకొరకై పాటుపడతే దేమి?” అంటున్నార పంతులుగారు. బాగానే వుంది. అయితే ఆంధ్రరాష్ట్రందోళనం ప్రారంభించినవా రెవరూ? జన్మిస్తుపక్షం యెప్పుడు పుట్టిందో, ఆంధ్రనాయకులు సుడిసంఘంలో పడి ఆంధ్రరాష్ట్రం దోళనం యెప్పుడు మానేశాకో పంతులుగారి దిప్పు దేనా కొంచెం

మరికిసారా! మరిన్ని, భావైకరాష్ట్రసిద్ధాంతం లేకనేరవారు
వాగ్దేవరాష్ట్రపంతులు వగైరా తోని లిఖించుకొని ప్రాంతీయకన్యస్థి
యొక్కదూర తనని వోకరు చెప్పాలి పంతులుగారికి!

“రాండుటులుగల తెల్లన బొమ్మలిరాజుగారు గాని, నర(అప్పు
మానా?) ఎం. రామచంద్రరావుగారు గాని ఎందుకు వీరునుండి
అంధరాష్ట్రమును దిగుమతి చేయలేదు?” పంతులుగారు చాలా
నిక్కచ్చిగా తేల్చుచున్నట్లున్నది. మాకు తెలిసినంతలో రామచం
ద్రరావుపంతులుగారికి అంధ్రోద్యమమొదలయెప్పుడూ అభిమానం
లేదు. అంధ్రరాష్ట్రం అంటే వారికి అనిష్టమే కాదు తెరుచుకూడా
దు. అలా అయితే, వారు కాకినాడ అంధ్రసభకు అధ్యక్షత యొ
డుకు వహించారీ అంటే తేల్చుచున్న, సామాన్యవాది, మరికొన్ని
ప్రత్యేకతలకాదు వురస్థించుకుని పోవరించి జమించారు
గారు. మొదలయినవారు పిలిచారు కనుకనూ. అధ్యక్షత విడిచిపెట్ట
లేండి కాదు కనుకనూ. కాకినాడనూ, అనలు ప్రతిపాదకులే
ప్రస్తావనాన్ని విరమించుకున్నప్పుడు అధ్యక్షుడు—దానిమీద యిష్టం
లేని అధ్యక్షుడు కాని పట్టుకునిపాకులాడవలసిన అవసరం యేమిటి?

ఇక బొమ్మలిరాజుగారి విషయం. అంధ్రరాష్ట్రం దోళనం నుంచి
విప్లవంధులలో వున్నప్పుడూ, మనవారు అవ్యక్తమాని విడిచి
పెట్టినప్పుడూ రాజుగారు మైసూరిలోనే వున్నారో, మైసూరి
మహాజనసభలోను గురించి యోచించవలసిన పని లేని
యింకా చిన్ననయినప్పటికీ వున్నారో? కాకినాడనూ, అనలు,
అంధ్రరాష్ట్రం దోళనం ప్రారంభించిన అంధ్రప్రముఖులు స్వరాజ్యం
కోసం కాని విడిచిపెట్టారని నమోదువున్న పంతులుగారు, జరి
మనవ్యవహారం రాజుగారు కూడా అంధ్రరాష్ట్ర ప్రస్తావనమీ
యనూ రని యెందు కనుకొనరాదు?

ఇంకటి: రామకృష్ణరావుపంతులుగారు రిలా అంటున్నారు,
గాని కౌగిలెస్సాంధ్రులకు కూడా అంధ్రరాష్ట్రం యిష్టమూ అవ
సరమూ కూడానూ; గాని గాంధీగారి కర్వాచార్యంలో పడి వారు
దొరతనమీద వాగ్దేవ అపరేషన్ ప్రయోగించారు కనుక వారికి
రాష్ట్రం అడగడానికి వీలు లేకపోయింది. అంతే వారు దెబ్బిచ్చి
రెడ్డివాయుకుగారిని, మరికొందరినీ అంధ్రను పంపించారు. అంధ్రను
తెగి వచ్చిన రాయభారతకు ఇటీవల విందుచేసి, అసభలో వాగ్దే
వరావుపంతులుగారి యిలా చెప్పివున్నారు. అమాటలు యిప్పు
డేనా పంతులుగారికి జ్ఞాపకం వచ్చాయా?

ఏకాంతత: రామకృష్ణరావుపంతులుగారు, తాము ఎవరి వా
దాన్ని విమర్శిస్తూ ఈ వ్యాసం రాజుగారి యొక్కదామాచిన చెయ్యి
లేదు. కాకినాడనూ, కౌగిలెస్సానూ, కామి కేక్కినీ (మాం
ట్రాన్స్ వంశం కుండా అతల సంబంధించిన) కామనందలకే మర్రి యొగ వా
కటూ వున్న యిప్పుడు వారి విమర్శ చెయ్యడంలో యేమీ కాచి
వ్యం లేదు.

ఈ సందర్భంలో వోక విశేషం మాత్రం ముట్టంగా కనపడు
తోంది. అదేమిటంటే?

రామకృష్ణరావుపంతులుగారు, ఇప్పుడు, తమ త్రినేత్రపరిక
కోసం వోక నిధిని సమకూర్చా అని సంకల్పించుకునివున్నారు.
దాన్ని తీరగా—తప్పుకుండా పూర్తి చెయ్యాలంటే దని దేశీయ
అకు విన్నపం చేస్తూ అందులో సంతకం చేసినవారిలో మూడుపా
ళ్ళు అరవ లున్నారు. అంధ్రరాష్ట్రం విడిచిపెట్టంటే ఆ అరవలు
అవిన్నపం చేస్తారా? తెనుగునా తెన లేనా రాసి పట్టుకునేడిలే
అందుమీద సంతకం చేస్తారా?

నిజమే. ఈ సంకల్పానికి కోసమేనా పంతులుగారు రిప్పుడు యీ
వ్యాసం రాయడం సహజంగానే వుంది.

అయితే “ఏవో కొన్ని చిల్లరకడ్యోగాలూ, ఒకటి రెండు ప్రా
త్యేకతలూ మనకు యిచ్చినంతమాత్రాన సంతోషించవలసిన దేనా?”
అని అడిగారు పంతులుగారు. ఆ ప్రశ్న యిప్పుడు మా చెవిలో
గింగురు మంటోంది.

నక్కులాయి టాకీ.

నక్కులాయి కేరతో తెనుగుటాకీ సంఖ్య పెరిగింది; కాని యీ
గ్యత లగ్నంపాడయిపోయింది.

నిజంగా; తెనుగుటాకీ నక్కులాయిటాకీ వోక పెద్ద మచ్చ.
ఇందులో కవిత్వమూ, సంగీతమూ, అభినయమూ, పాశ్చాత్య
మూ, శబ్దగ్రహణమూ, ఫోటోగ్రాఫీ, అంధ్రప్రతిష్ఠా—సమస్తమూ
చెడిపోయాయి.

నటీనటులూ, డైరెక్టర్లూ, ఫిలింయజమానులూ యీ విధ్యంకుం
కొండలో సమంగా పాటుబడ్డారు.

“అంధ్రస్వాట్టు” చిత్రమర్తీ తత్త్వవరసింహాచారిగారి పాటు
దీల్లో చాలా యెక్కువ.

మొత్తించిన, అందరూ చెప్పుకోసం తక్కిన మమస్తమూ విడిచి
పెట్టేశారు.

ఇప్పుటివరకూ తయారయివున్న తెనుగుటాకీ లన్ని చూడగా
టాకీలో యేవిధంగా పాటవుచున్నదానికీ గూడా తెనుగువారు
పనికిరా రని తేలుతోంది.

కాళి కంఠకూ యిలాంటి అపకృతి నన్నా వుంటే రసికులంతా
నిద్రపోతున్నారా?

దెబ్బ, పరదేశాలకు పోతోంది. కాక, కాటికి పోతోంది. ఇక
మనకు టాకీ రెండుకూ?

తెనుగులో చక్కని టాకీలు తయ్యారుచెయ్యడాని కర్తవ్యం
డైరెక్టర్ లేకపోతే, యిప్పటి డైరెక్టర్లందరూ తగ రని చెప్పడాని
కేనా దేశంలో విమర్శకులు లేరా?

ఇటీవల హిందీప్రచారవస్తామని తోతూపంతో దక్షిణభారత హిందీప్రచారసభావన మాతృభాషాదినం అని పోక ప్రచారవనం జరిపారు. అది వా రెండుకోసం జరిపాలో అది అప్పుడే దేశీయులకు అగ్రం అయింది. ఆ ప్రత్యేకపు సభలో భారతీయంపాదకు లయిన శ్రీగమ్మ వరపు ముఖ్యమంత్రిపంతులుగారిని కూడా పోక వక్తగా నిర్ణయించారు. ఈ గౌరవానికి మురిసి పంతులుగారు హిందీప్రచారాన్ని సమర్థిస్తూ రవి హిందీప్రచారసభావన అకండిప్రకటన ; కాని యిం దుకు వ్యతిరేకం జరిగింది ముఖ్యమంత్రిపంతులుగారి ఉపన్యాసం లోనుంచి. సలం చాలక కొన్ని భాగాలు మాత్రమే ఇక్కడ ప్రకటిస్తున్నాము.

సంపాదకుడు

నాకు పంపించేదేవుని భారతీ సంబంధం ఉండడంవల్ల తెలుగు వారి రచనలతో పరిచయం కావచ్చుంది. వాటికత్తెనీ తెలుసుకోనే అవకాశం అందుకుల వీర్పడింది. హిందీచతురత్వము మా తెలుగు వారు హిందీలోనుండి చేసిన అనువాదాలూ, తాము సొంతంగా వ్రాసిన రచనలూ హిందీసంప్రదాయాలను అవలంబించి ఉండడం స్పష్టంగా కనపడుతుంది. కొంతమంది తెలుగుమాటలు మరచి హిందీమాటలు కలపడంకూడా గర్హం. దీనికి ఎప్పుడూ నిదర్శనాలు చూపవచ్చును ; చూపకలను. కాని అందు కిదికాదు తరుణము. ఇట్లా తెలుగులో తెలుగుదనం సన్నగిల్లిపోతూ వుండంటే తెలుగు వారికి విచారం కలగదూ! తెలుగుమాటే ఏల! ఇతరభాషల విషయంకూడా అంతే. మాతృభాషలపట్టి యిదివరకే ఇంగ్లీషు ప్రాబల్యం క్రమమించిందన్న సంగతి అందరికీ తెలుసు. ఇప్పుడు హిందీ వల్ల రాగానవడిపోతూవుంది. అందుకోసమని వారివారి మాతృభాషలను కాపాడుకోమని చెప్పడం అత్యవసరం అవుతుంది. మాతృభాషలో మంచిప్రవేశం సంపాదించుకొని దాని వృద్ధియాన్ని కనుగొన్నవారు ఎందుకోసమయినాసరే. ఎన్ని అన్యభాషలను నేర్చుకొన్నా తమ మాతృభాషవ్యక్తిత్వాన్ని నిలబెట్టుకోగలరు. ఇది మాతృభాషల విషయం.

ఇంక జాతీయభాష విషయం మనవిచేస్తాను. భారతదేశవాసులందరూ ఏకజాతివారనీ. వారు ఎన్నిమతాలవారయినా ఎన్నిభాషలవారయినా సరే, వారికందరికీ భారతదేశ వ్యవహారాలు సగటున చక్కదిద్దుకోదానికి ఒక సామాన్యభాష అవసరమనీ అట్టి భాషగా ఉండేతగింది హిందీ అనీ, అది స్వరాజ్య సంపాదనానికి అవశ్యమయిన ప్రధానసాధనాలలో ఒకటనీ, మనదేశ నాయకులందరూ ఏనాడో నిర్ణయించారు. వారి నిర్ణయాన్ని, ఆ దేశాన్ని అనుసరించి హిందీ ప్రచారసభ మొలకెత్తి ఆ భాషను వ్యాపింపజేస్తూవుంది. అఖిలభారతవారి ఉద్దరణకోసం ఏర్పరుచుకొన్న ఆ హిందీభాషను, వ్యవహార భాషనొకటం నేర్చుకోవడమిది తమలోని భారతీయ రక్తం ఇంగ్లీషీకరణరహిత ఏ భారతీయుడూ చెప్పసామానింపడని వాచివ్యాసం. ప్రతిభూల ప్రచారంవాడుకూడా అదే

చెబుతున్నాడు. అయితే జాతీయభాష సానమా, దానికి చూపవలసిన గౌరవమా వేరు ; మాతృభాషావస్థమా, దానికి చూపవలసిన గౌరవమా వేరు. మొదటిది మాతృభాష, తరువాతిది జాతీయభాష. కాని ఇంగ్లీషు చతురప్రవృత్తకర్తాక అది తలకెందులయిపోయింది. గౌరవము ఆ అన్యభాషమీద కలిగిపోయింది. మాతృభాష అగౌరవాన్ని పొందుతూవుంది. ఈముప్పు కడుపుకుటికోసం వచ్చింది. ఇప్పుడిప్పుడు అన్ని భాషలవారూ తమ తప్పను తెలుసుకొంటున్నారు. దిద్దుకోవడానికి ప్రయత్నాలు సాగుతూవున్నవి. ఇంతలో హిందీవచ్చింది. మళ్ళీ మాతృభాషకు మరొకపీఠకలిగింది. అది తొలగిపోవడముకోసమే ఇప్పుడు హిందీ ప్రచారానికి ప్రతిభూలంగా వాదాలు బయలుదేరడం. అయాభాషలవారు ఈహిందీ ప్రచారంకోసం వేలకొలదిగా ధనమునిచ్చినారనీ తమతమ మాతృభాషలకోసమని ఏమాచేయకూడదు. ఎన్నోపరిషత్తులు, సమితులు, సంఘాలు పేరుకన్నమీ గాని మాతృభాషావద్దరంగం విషయంలో అవి చేసేపనికూడా పేరుమాత్రంగానే కనపడుతూవుంది. వాపనైండ్లో అనుభవాన్ని బట్టి చెప్పకూడకూడదు. ఈకాలంలో ఉత్పన్న అవుతున్నాడే సాహిత్యాన్ని - గ్రంథరూప మయినాసరే, వ్యాసరూపమయినాసరే చూస్తూవుంటే అది వావాటికి బ్రష్టం అవుతున్నాడని స్పష్టంగా వాకు గోచరమవుతూ ఉంది. 'హిందీ-తెలుగు' అనే వ్యాసం వ్రాసిన సందికలోనే మా తెలుగునీరిని గురించి 'బ్రష్టం ధను' అనపేర ఒకవ్యాసం వ్రాశాడు. ఒక తెలుగుకే కాదు. కన్నదానికి, అరవానికికూడా వట్టింది యీ గతి. ఆ భాషల పరిచయం కూడా కొంత వాగుండడం మూలాన వాటిలోలోపం తెలుసుకోగలిగాను. ఇప్పుటికా కన్ను తెరిచి పరభాషల వ్యామోహాన్ని దూరంగా పెట్టి తమతమ భాషల నుద్ధరణమొకడం మిక్కిలి అవశ్యకమని అయాభాషల వారిని హెచ్చరిస్తూవున్నాను.

హిందీప్రచారము కొందరు 'మాతృభాష అక్కరలేదు. హిందీ చదివితే చాలు అనికూడా ప్రచారము చేస్తూన్నా' రని ప్రతిభూలవాదులు సకారణంగా నిరూపిస్తూవున్నారు. హిందీ ప్రచారములు అట్లాచేయడం అన్యాయం అనకర్తవును. ఇంకొక విషయం. హిందీ ప్రచారసభ తాను ప్రచారం చేయడంలో అగ్రంవుంది. తన బరువును తగ్గించుకోవడానికని-సభవాదు హిందీవ్యాప్తికోసం అవలంబును. ఎట్లునా సలం ఒకటే తేదీ-ప్రారంభ పాఠశాలలనుండి కళాశాలవరకు అన్ని తరగతుల పాఠశాలలలోనీ హిందీని ఎక్కించవలెనని బాగా ప్రయత్ని ప్రచారాలు చేస్తూవుంది. కొన్నింటిలో ప్రవేశం కలిగింది కూడా-నియత విషయంగా అవుతూ కానీ విద్యుక్తవిషయంగా మాత్రం అగును. కళాశాలలోమాత్రం అయితే సహింపవచ్చునుగాని ప్రాధమిక మాధ్యమిక ఉన్నత పాఠశాలలలో హిందీ ప్రవేశము దుష్ప్రకారం. నేటి పాఠశాలలో చదువు భారతీయసంప్రదాయానికి విరుద్ధమయింది. అది స్వతంత్రతనీకానీ పనికిరానిది. అట్లాటి పాఠశాలలో ఎంతోసామ్య వ్యయమెట్టి,

ఎంతోకాలము చదివి ఉన్నతపరీక్షలలో ఉత్తీర్ణులయినవారికి గూడ ఎందులోనూ, ఎందుకుగాని పనికివచ్చేటంత ప్రత్యేకం లేకపోవడం మనకు అనుభవపీఠము. ఈమాత్రానికోసం మనపిల్లలు అనావశ్యకాలయిన అనేకవిషయాలను పాఠశాలలో చదవడం అనివార్యమవుతున్నది. వాటికిన్నోడు హిందీని ఒకదానిని వారికి క్రొత్తగా నేర్పివేయడం అనాలోచితమైనది. అనావశ్యకాలయిన విషయాలను చదవడం చేత కృతేంద్రి కొయ్యలయితోకూడే పిల్లల మృదుత్వన మెదడును రాయవారచేయడం అవుతుందికాని దానికి వైతన్యాన్ని ప్రసాదించి వికసింపజేయడం ఎన్నడూకాదు. ఇట్లా హిందీని చేర్చకలెనన్నకోరిక ఉన్నపుడు అనావశ్యకాలయిన వాటిలో దేనినైనా మాన్పించగలిగినారా? మన కది సాధ్యమా? అస్వతంత్రులకు అది ఎట్లాసాధ్యం అవుతుంది? కాబట్టి యిప్పటి నీతిలో హిందీని పాఠశాలలో ప్రత్యేకపెట్టడం మిక్కిలి వారపాటు. ఎన్నియేండ్లు ఎన్నివిధాలుగా ప్రచారప్రయత్నాలు చేసినా ఇతర భాషలవారెన్నడును హిందీభాషవారు కావారు. ఎన్నివిధాల పాడయినా తమతమ భాషలనే అయాప్రాంతాలవారు వాడుకోక తప్పదు. కాబట్టి హిందీప్రచారం ఒకహస్తకు అరణ్యమిదియే జరగవలెను. అప్పుడు దానికి దెబ్బతగలదు. అంతవరకూ ఉపద్రవం తప్పదు దానికి.

నేను తెలుగువాడను; తెలుగుమనసింది మాట్లాడుతూవున్నాను. మా తెలుగువారి కీవిషయంలో కొంత సలహాయవ్వడం అవసరం. ఇప్పుడు హిందీవచ్చినవారన్న అరున్నర లక్షమందిలో మా తెలుగు వారి సంఖ్య తక్కిన భాషలవారి సంఖ్యకంటె పెచ్చు. ఇంతలోనే కొడు, నత్యాగ్రహుల్లో, కైకృత పోయినవారన్నలో, ఇతరదేశీయ కార్యాల చేసినవారిలో ఈ దక్షిణభారతంలో ఇతరప్రాంతాల వారికంటె మా తెలుగువారి సంఖ్యే అధికము. ఎక్కువ కష్టపడాలకు పోయినవారూ వారే. పొంగు ఎక్కువగలవారు మావారు. ముందు తెనుగుచే స్వభావంలేదు మావారికి. ఏ ప్రాంతం వాడయినా నరే, దూకండి' అని నిష్ఫలనందాన్ని చూపితేచాలు.వాడు ఎట్లానూ దూకడుకదా, తుదకు వానిదగరకయినా రానక్కరలేదు. మావారు కండ్లుమానుకొని దూ! తొలిపోతారు. దేశసేవాధురంధరులని అందరూ పొగడుతూ వుంటే వుల్చిపోతారు. ఏ కలం దేగాని అలుముకొనినవిద్యుతా మయం దానిలోపడి కొట్టుకుపోయే వారు మావారు. ఏక క్షి దేగాని మింగుబాదిగా మొదటిపక్కం మావారే. లాభంవుండే కార్యాలలో మావారికి కడమిందిలో కడపటనైనా స్థానం ఉండడం కష్టం. ఇదంతా అందరికీ బాగా తెలిసిందే. ఇంత అమాంతంగా ప్రవర్తించడం ఎంతో అపాయకరమనీ, పొంగు ఎప్పుడూ పనికిరాదనీ, తాము చేయదలచిన ప్రతివిద్యకార్యాన్ని అలుపు అలుపుగా చిక్కుగా పనికిలింది గుఱవోజులను నిర్ణయించి ఆత్మగౌరవపరివృత్తకు భంగం కలుగకుండా ఆ హోద్యరణానికి, అన్యోన్యతకి ఏమాత్రమైనా ఉపకరిం చేటట్లు చేత చేయవలసిందని మావారిని కోరుతాను. ముఖ్యంగా ఈ హిందీ

నేర్చుకొనేవిషయంలో అన్న లెనవారు చాలా బాగ్ కడదీ మాతృభాషను బాగా అధ్యయనంచేసి తర్వాత హిందీని వ్యవహారమాత్రానం కలిగేమాత్రంగా హిందీలో పరీక్షలు అక్కరలేదని వా యభిప్రాయంచదుకలసిందని హెచ్చరిస్తాను. ఇంతేకాకుండా మాతృభాషాభివృద్ధికోసం సాధ్యమైనంతప్రచారాన్ని చేస్తూ విద్యార్థిహీనులగు తమ సోదరరాష్ట్రులు విద్యావంతులై, వారును సర్వకార్యములయందున తమకు చేదోడువావోడుగ నుండునట్లు చేసికొందురు గాక యని కోరుతాను.

‘గంధర్వ’ రత్నపురుషలేహ్యము

రత్నపురుష గొప్ప వనమూలిక

ఇది శుక్లనష్టము కట్టును. శరీరమునకు కండలు పెంచి బింకము కలిగించును. వీర్యవృద్ధి చేసి జీవిత సౌఖ్యము చేకూర్చును.

రత్నపురుషో ఇతరమూలికల అనేకములు చేర్చి తయారు చేయబడిన మధుర మైన లేహ్యము.

నెలకు ఒక పాను, వెల 3-0-0. పోస్టుఖర్చులు 0-0-0-0.

గంధర్వ ఫార్మసీ-రాజమండ్రి

గర్భ చింతామృతము

ఆవునేతితోగాని చన్నీటితోగాని ఉడయము సామం త్రము భోజనముచేసిన వెంటనే తుక్కిలము చొగిన వంధ్యులకు స్త్రీలు నేనిందిన సంతానముకలిగి జీవించును. సంతానము మృతిపొందు స్త్రీలు నేనిందిన దీప్తాయువ్య మంతెడగు సంతానము గలుగును. గర్భిణీస్త్రీలుగాని గర్భము ధరించని స్త్రీలుగాని నేనిందిన నమస్త మేహములు, జ్వరములు, పాండురోగములు, ఉన్మాదము, గుండెరడ, వరములు నివృత్తవ, మొదలైన నమస్తరోగములు తగ్గి మిక్కిలి బలము కలిగి ఆయుర్యవృద్ధి నివృత్తు.

వెల పాను రు. 8-0-0-0.

కైత్యశాస్త్రి డా॥ చిట్టి మూర్యనారాయణమూర్తిగారు, ధీమతరం, ప. గోదావరిజిల్లా.

వసంతకుసుమాకరము

శుభమేహము, అరిమూత్రము, రాచవరువులు, శుక్రక్షయము, శుక్రవస్త్రము, బలహీనత, చిరకాలపు తెల్లకుసుమ, ముఖవ్యాధులు తీర్చియుటచే కలుగు సకలమూత్రవ్యాధులకు ప్రసిద్ధి కల రాశోచితము. రులము రు 20-0-0.

సిద్ధమకరధ్వజము

ఇందు ఖంగారు కలదు. పూచీ యిచ్చెదము.

జగత్ప్రసిద్ధమగు బలవర్ధకషణము. రక్తక్షీణము, వీర్యహీనము, నపుంసకత్వము, శ్మయ, క్యాసకౌసులు, నరమల బలహీనత, కుటుమ రోగములు, మొదలగువానికి నివృత్తము.

రులము 24-0-0. 60 మాత్రలు రు 10-0-0

ఏకోత్తరవృద్ధి మహాలక్ష్మీ విలాసరసము

చ్యవనప్రాశము

క్షయరోగులకు అమృతోపమానములగుదివ్యోచితములు

చిరకాలము క్షయవ్యాధిచే నీడింపబడుచు కల్యాణకర్షణగ నుండువారలకు నూతనయోజనమును ఆరోగ్యమును కలిగించును. క్షయ క్యాసకౌసులు తీర్చునను కఫమతో కలసి రక్తముపడుట, రక్తహీనత, శరీరకృశ్యము, హృదయదౌర్బల్యము క్షీరకాలము ముండి కాధించు మొండిదగ్గులు మొదలగునవి జయించును. బలము, కాంతి శుక్రమును వృద్ధిచేయును.

రెండుబౌచితములు కలిపినవించవలెను.

నెలకు రు 12-12-0.

స్వర్ణక్రవ్యాదరసము

చిరకాలాజీర్ణములకు మంచిది. కడుపుబ్బరము, శూల, గుల్మము, యక్షిత్ ప్రేహ వృద్ధులు మొదలగునవి జయించును. బలవర్ధకము తులం రు 4-0-0.

చిరునామా:—వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేదనిలయము

పాణ్డ్యక్షేమ:—చింతిబాడు, అలమారుపాడు, తూర్పుగోదావరిజిల్లా

ప్రాంచీలు :- 1. కాకినాడ, 2. రాజమండ్రి, 3. పెద్దాపురం, 4. అనకాపల్లి, 5. విశాఖపట్టణం, 6. ఏలూరు, 7. అమలాపురం, 8. తుని, 9. రామచంద్రపురం.

ఏలూరు ప్రాంతంలో చికిత్సకు

వైద్యవిద్వాన్ కూచిపూట్ల వేంకటేశ్వర్లుగారు.

పుట్టుమచ్చలు

పుట్టుమచ్చల గుణతత్వాలు సహేతుకాలుగా చర్చింపబడ్డాయి యీ పుస్తకంలో. ఈ పుస్తకం చదివి ఇందలి వివిధాంశములను అందరునూ గ్రహించుట మంచిది. ఇందులో విశేషాంశము లెన్నియో గలవు.

వెల రు. 1-0-0 మాత్రమే

కొలదివ్రతులే ఉన్నవి. త్వరగా ఆర్డర్లు పంపండి.

చేయి

ఇదియొక అద్భుత సాముద్రిక గ్రంథము. సాముద్రికమున నమృతమున్న వారును లేనివారునుకూడదీనిని చదివి గ్రహించవలసిన అనేకములయిన అంశము లిందు పొందుపరుపబడినవి. చదివి లాభమందవలసిన గ్రంథము.

గ్రంథకర్త పూడిపెద్ది వేంకటరావు

వెల రు. 1-0-0 మాత్రమే

హస్తనిర్మాణం

ఇదియొక ఉత్తమమయిన సాముద్రిక గ్రంథము. దీనిలో హస్తనిర్మాణమునగల విశేషములు, వ్రేళ్లు, వ్రేలి కణుపులు, వ్రేలి మడుపులు, గోళ్లు, హస్తమండలములు, వాని అధిష్ఠానగ్రహములును, వానివాని తత్వములును, గుణములు, ఫలితములు మున్నగునెన్నియో ఇందు విపులముగ చెప్పబడినవి. చదివి చూడండి.

వెల రు. 1-0-0 మాత్రమే

ఈ మూడు పుస్తకములును ఒకేసారి తెప్పించు

కొనువారికి తపాలాఛార్జి లేదు.

For Copies Apply to:—

Pudipeddi Venkata Rao,

Palmist & Occultist

VIZIANAGARAM CITY.

B. N. RY.

ఈ గ్రంథములు రాజమండ్రిలో

కలాభివర్ధనపరిషత్తులోను దొరకును.

న ర స్వ తీ గ్రంథ మం డ లి

కంభంవారి సత్రముపేధి

రాజమహేంద్రవరము

నవలలు-నవరసభరితములగు నవలలు-ముచ్చటసూర్యు బొమ్మలతో-ముచ్చటసూర్యు బొమ్మలతో-రెండుమానముల కొక్క చక్కని నవల. నడుమ నడుమ చిన్న చిన్న అనుబంధ గ్రంథములును చందాదారులకు ప్రవేశరుసుము రు 0-4-0 చందాదారులు ఒకేసారి రు 7-8-0 ను చందాదారుగా పంపి నచో వరుసగా ఆరుపుస్తకములు అనేదిజుష్టర్లు పాఠ్యులుగా పంపుదుము.

ఇంతవరకు వెలువడిన గ్రంథములు

11 ప్రేమసుందరి	1 8 0	25 కుంకుమభరణి	1 8 0	37 అంతఃపురము 1 భా.	1 8 0
12 చోరశిఖామణి	1 8 0	26 జాగిలము	1 8 0	38 అంతఃపురము 2 భా.	1 8 0
13 లక్ష్మీప్రసాదము	1 8 0	27 మొగలాయాదర్బారు		39 అగ్రహారము	1 8 0
14 హత్యారహస్యము	1 8 0	(2 వ భాగము)	1 8 0	40 ఛిన్నహస్తము 1 భా.	1 8 0
15 ఫాస్టు (1 భాగము)	1 8 0	28 నరస్వతి	1 8 0	41 ఛిన్నహస్తము 2 భా.	1 8 0
16 ఫాస్టు (2 వ భాగము)	1 8 0	29 ఆనందాభాయి	1 8 0	42 కంకణరహస్యము	1 8 0
17 కుముద్వతి	1 8 0	30 హత్యారహస్యము	1 8 0	43 సంతి 1 భా.	1 8 0
18 చిన్న కోడలు	1 8 0	31 మొగలాయాదర్బారు		44 సంతి 2 భా.	1 8 0
19 రహస్యభేదనము	1 8 0	(3 వ భాగము)	1 8 0	45 ప్రజరాణి	1 8 0
20 సింహగడము	1 8 0	32 గంగ	1 8 0	46 హత్యాభ్రమ	1 8 0
21 మణిహారము	1 8 0	33 మొగలాయాదర్బారు		47 కాళిందము	1 8 0
22 మొగలాయాదర్బారు		(4 వ భాగము)	1 8 0	48 నేపాళము 1 భా.	1 8 0
(1 వ భాగము)	1 8 0	34 కొహనూరు	1 8 0	49 నేపాళము 2 భా.	1 8 0
23 ఘటనాచక్రము	1 8 0	35 ఆటినేమణేలా	1 8 0	50 దాసీకన్య	1 8 0
24 రాజసుందరి	1 8 0	36 అపరిచిత	1 8 0		

అ ను బంధ ము లు

1 మృత్యురంగిణి	0 12 0	9 యమునాబాయి	1 0 0	16 మాధవి	1 0 0
2 అభాగిని	0 12 0	10 శ్యామల	1 0 0	17 లలిత	1 0 0
3 ఛంద్రవేషి	0 12 0	11 కాంతంకథలు		18 పెండ్లిదండ	1 0 0
4 విడుదుని యువ		(చిన్నకథలు)	1 0 0	19 కథావళి	1 0 0
జేశములు	1 0 0	12 కాలరస్	1 0 0	20 నాలుగుకథలు	1 0 0
5 కాంచనమాల	1 0 0	13 భారతకథాసారం	1 0 0	21 నీతిప్రవాళిక	1 0 0
6 నీమంతిని	1 0 0	14 కథాకల్పవల్లి		22 ఆదర్శము 1 భా.	0 12 0
7 నుకీల	1 0 0	(చిన్నకథలు)	1 0 0	23 ఉడుకుడు	0 12 0
8 కళిరేఖ	1 0 0	15 అరక్షణీయ	1 0 0	24 భౌత్యకథలు	0 12 0

నాటకములు

1 మార్కండేయ	0 12 0	4 వరమాల	1 0 0	8 చంద్రగుప్త	1 0 0
2 అహల్యకావ		5 మాజహాను	1 0 0	9 దంపతులు	1 0 0
విమోచనము	0 12 0	6 నూర్జహాను	1 0 0	10 విజయవిజయం	1 0 0
3 మీవాదూపతనము	1 0 0	7 దుర్గాదాసు	1 0 0	11 భక్తకుచేల	1 0 0

ఈ గ్రంథములు రాజమండ్రిలో కలాభివర్ధన పరిషత్తులలోను దొరకును.

సరస్వతీ పాకెట్ డిక్షనరీ యొక్క ఒక సమూహా వుట :-

GARMENT

312

GATE

Garment-n. దుస్తులలోని ఏదేనికాదము. బట్ట
Garner-n. ధాన్యము నిలవ పోయు కొలు; వ. ఓ. నిలవ పోయు, కూడలెట్టు
Garnet-n. శృంగంటిగాఢ తాయి
Garnish-v. త. అలంకరించు; n. అలంకారము; also n. Garnishment
Garret-n. మిగ్గడి
Garreteer-n. మిగ్గడిలో కనించువాడు
Garrison-n. కొటలో నుండు రక్షణసేన; వ. ఓ. రక్షణ సేననుంచు
Garrote (-tte)-n. పీకపిసికి చంపువలె; ఇట్టి పదకొత్తు గూడిన స్పృహకేసువుమరికొత్తు; వ. ఓ. పీక పిసికి చంపు గొంతుక పిసికి చంపుకొను
Garrulous-adj. అధిక ప్రసంగాడు
Garter-n. చేతుడు దిగజేరకుండు నుంచెడు వాదా; వ. ఓ. ఇట్టి వాదాతోకట్టు
Gask-n. వాయువు; కఠింకబురు బాబుమంటలు, గవ్వలు; వ. ఓ. వాయువునవనకూర్పు; విషవాయువును కదిలిచంపు;

వ. ఓ. కఠింకబురు లేక బాబులు చెప్ప
Gaselier-n. పలుకెత్తుల కొమ్మలకలెగి (తేలాడునట్టి) దీపము
Gaseous-adj. వాయురూపమన నున్న
Gash-v. త. లోతుగ కోయు; n. లోతుగా తెగిన చాచన గాయము
Gas-light-n. వాయు వనాయన తెలిగడు కాంతిల దీపము
Gasp-v. ఓ. తి. ల. ఓ. పిరి తియుటకు నోరు తెలుచు; n. ఎగతాళపు
Gasping-adj. ఎగతాళపుచున్న; n. ఎగతాళిరి
Gassy-adj. వాయువుగా వున్న; వాయువుకంటె
Gastric-adj. కడుపు సం. మన; Gastric juice తీర్ద్రము; జీరణద్రవము
Gastrology-n. పాక కాశ్రమ, hence Gastrologist & Gastrologer n. Gastronomy-n. దునుత శాస్త్ర నియమాశ్రమము; తిండి భోజనము
Gate-n. బహిర్ద్వారము;

సరస్వతీ ఇంగ్లీషు-తెలుగు పాకెట్టు డిక్షనరీ
నేటికా గానితము—666 పేజీలు
సమూహ 17000

ఇంగ్లీషు పదములకు సులభముగు తెలుగు అర్థములు—బాలబాలికలకు మిక్కిలి యువయౌవము, చక్కని శాబ్దబోధనము.
వెల ప్రతి 18 రు 1-8-0

Saraswathi English-Telugu POCKET DICTIONARY.

సరస్వతీ పబ్లికేషన్స్, రాజమండ్రి.

వస్తుగుణ ప్రకాశిక

అచ్చులోనున్నది!

మంచి గ్లాజాకాశిము! సాగ సైస శ్యాలితోపైండు!! సరస్వతీ పబ్లికేషన్స్ ప్రచురణము, రాజమండ్రి. పుస్తకములో వస్తుగుణప్రబోధముగల పేజీలు 1000 పైగా నుండును. వెల ప్రతి 18 5-0-0

ఇది సమస్త ప్రద్రవ్యగుణములను అసంగతముగ వెలియజేయు అపూర్వగ్రంథ గాజము. ఆంధ్రవైద్యలోకమునక, వైద్య తరులకును మిక్కిలి యుపయోగకర మగువలుల బ్రహ్మశ్రీ ఆయుర్వేదకథామణి భిషగ్వర పండిత వీటూరి వాసుదేవ శాస్త్రి, ఏ. యం. ఏ. సి. గారిచే వ్రాయబడినది. ఇందు సందర్భ ప్రవృత్తిములన్నియు నిర్ధారణ చేయబడి ప్రచురింపబడినవి. నూతనవర్ణోధాన్యములు చెప్పబడినవి. వస్తువులందరి రసవిగ్నివిపాక ప్రభావములను గుణములను విడదీసి వస్తు పౌరధాన్యము నిరూపించబడినది.

చిత్రమూలము:—చిత్రక - అగ్ని - Plumbago zeylanica. ఎట్టని చిత్రమూలము—Plumbago R oea.

ఇది రమారము 2 గజముల వ్యూహము యెత్తువరకును బెత్తును. ఇది త్తువజాతిలోనిది. దీని కాండము సాఫగా నుండును. ఆకులు చిన్నచిన్నపాకులను జోలి యుండును. వానికంటె కొంచెము గుండ్రముగా నుండును. ఆకులు విడివిడిగా నుండును. దీని కు త్తొలువంటి పెన్నులు బయలు దేరును. పెక్కిరికాయలవలె నవి బట్టలకు వట్టుకొనును. వేరు పొడవుగను చిడుగగొట్టిన వెనుపురంగుగను యుండును. దీనిలో ఎరువు, తెలుపు, వెనుపువచ్చరంగుల భేజముతో మూడు జాతులు కలవు. పూవుల రంగులబట్టియు, కాండముయొక్క నల్లని రంగును బట్టియు జాతిని నిర్ణయించుకొనవలయును. దీని యితరంగాములకంటె వేరున కేస్త్రాశస్త్రముకలదు.

దీని వేరు మిక్కిలి కారపుగుచిగురములు గలది. వేడిచేయు న్నభావము గలది. విపాకమునగూడ కారపుగుచిగనే యుండును. వాతకఫములను పోగొట్టును. వాతోదగమును, గ్రహణీరోగమును, మూత్రంకలను నిర్మూలించును. పాండరోగమును, క్షయయును వారింతును. క్రిములను, దురదలను జోగొట్టును. ఎర్రచిత్రమూలమునకును, నల్లచిత్రమూలమునకున్న యింతుమించుగ నివియే గుణములుకాని కొన్ని విశేషగుణములుకూడ కలవు. ఈ రెండును గూడ రసమును బంధించును. లోహస్వరీకరణము నందుగూడ వాడుదురు. నల్లచిత్రమూలమునకు పెండ్లుకలను నల్లపరుచు గుణముకలదు. పాలలో వేరు వేసిన పాలు నల్లబడునని కూడ చెప్పుదురు. మొత్తమున నీ రెండును అమూల్యవృద్ధ్యములు.

ఉబ్బులకు:—చిత్రమూలపు ప్రయోగములు ఆకులు తిరిగి కూరగా వండిపెట్టిన ఉబ్బులు తగ్గును. (వంగ నేన, శోధ. చి.)

గ్రహణీ:—చిత్రమూలము పెద్దములకలయొక్క యెరమును వారమురోజులు న్నవింపజేసి పిమ్మట దానిని దీసి దానికి రెండురెండు ఆవునేటిలో కలిపి

వాని ఘృతపాకముగా కాచి నేవించిన జతరదీ ప్తిని గలిగించి గ్రహణీరోగమును నివారింతును.

మేదోరోగమునకు:—చిత్రమూలముయొక్క వేరు చూర్ణము తేనెతో నేలించును హిశ్తోజ్వరదైయున్న మేదోరోగములు వారింతును. (వంగ నేన, మేదోధికారమున)

బోదకాలునకు:—చిత్రమూలపు వేరు ముద్దగాని, దేవదారుగాని లేక రెండును గాని పైన లేపనముజేసిన గుగ్గళుగా నుండును.

రసాయనార్థం:—నలుపు యెరుపురంగులు గల చిత్రమూలములలో దేనిని గాని వేగతీసి కీడను యెండించి చూర్ణమును జేసి ఆచూర్ణమును నేతితోగాని లేక నయ్యు తేనె కలిపిగాని లేక పాలతోగాని అదియును లేచిచో నిశ్చతోగాని యొక మానమురోజులు నేవించి హితాన్నాశను డగుచో రోగములు లేకుండ విస్ఫంశయముగా నూరు సంవత్సరములు జీవించును. మంచినూనెతో తీసుకొనిన దుస్తుమైన వాశిములను గూడ వారింతును. గోమూత్రముతో నేవించిన అపాఞ్య కుష్ఠరోగములును, బొల్లియు నివారణమగును. మజ్జికతో త్రాగిన మూలశంఖలు మొదలగు గుడరోగము లన్నియు వారింతును. (వాగ్భటము కిరీ. అ. ఉ. స్థానము)

మూలశంఖలకు:—చిత్రమూలమును, శోఠియు కలిపి సింధుచక్రముతో పానము జేసిన మూలశంఖలు వారింతును. (చాకము)

కఫకానలకు:—చిత్రమూలపు వేరును, తెల్లబాడిక వేరును బెగమలను మార్చి మే గ్రహించి నిశ్చతో నూరి రసముతీసి పొంగించి దానితో తేనె కలిపి యిచ్చిన దారుణములైన కఫకానలు శమించును. చిత్రమూలపువేరు వంటికి తాగిన నివృథవలె వుండగును. చిరుగని వ్రేములను గాని, గ్రంధులనుగాని వుండగులకై చిత్రమూలమును పైన రాయుదురు. చిత్రమూలము గర్భిణీశ్రీలకు వాడకూడదు. గర్భిస్తావమును గలిగించును. పైన లేపనము చేయుటవలన వక్రముగాని వ్రాములు వక్రములగును, వక్రవ్రణములు చిరుగులయు గలుగును.

అమృతాంజనము

౧౯౧౬

అన్ని నొప్పులను

బాధలను కుదుర్చునని

తమకు తెలియును

అయిన తెలియవలసిన దేది !

నేడు దేశమంతటను కుక్కగొడుగుల
వలె తలలెత్తిన నకలు మందుల చూచి
మోసపోకుండుటయే !

బజారులలో కొనుటకు పూర్వము
మాట్రేడు మార్కు గుర్తులన్నిటిని జాగ్రత్త
గా పరిశీలించుడు.

గంధర్వకళ

రక్తపుష్టి, వీర్యవృద్ధి, నరములకు బిగి కలిగించు తియ్యని లేహ్యము

అనేకులకు మజల మగతనము కలిగించి మెప్పుపొందినది

గంధర్వకళ—యావనము సంఘటించును. శుక్ల నవ్వుము కట్టును. పుంస్తవ్యము పెంపుచేయును. కామోద్రేకము కలిగించును. సంభోగశక్తి హెచ్చుచేయును. మనోల్లాసము కూర్చును. ఆనందము కలిగించును: ప్రమేహములను జయించును.

కీళ్ళనొప్పులు, దురదలు, తిమ్మరలు, పోనాడుటలో గంధర్వకళ ప్రత్యేకశక్తి కలది. నవామేహములమీద ఇది చేయు పని అసాధారణమైనది. దీనిని ఎవ్వరైనా నేవించుచుండినచో మునలితనము కనబడదు. ఏ వ్యాధులును చేరవు. ఇది బాలెంతరాండ్రకును చాల మేలుచేయును, వారి శరీరములకు పూర్వపుబిగి కలిగించును.

పాను రు 3—0—0

మలయచందనము

సెగ రోగమునకు పేరు పొందిన ఔషధము

పోటీలలో నెగినది. నకళ్ళను చూచి మోసపోకుడు!

ఈ క్రూరవ్యాధివలన బాధపడువారికి మా మలయచందనము నాలుగువందల యేండ్లనుండి గురువరంపరగా వాడబడుచున్నది. ఇది సంస్థానములయందును రాజకుటుంబములయందును వాడుటకు కనిపెట్టబడినది. కావుననే పథ్యము లేదు. పిడికారీతి వనిలేదు. సెగరోగము తగిలినట్లు, మందు పుచ్చుకొనుచున్నట్లు యెవరి తెలియగూడదంటే మా మలయచందన మొక్కటే అందుకు తగినది. నకళ్లు బయలుపడుచున్నవి. పరిశీలించకుండ ఏ యావధమును పుచ్చుకోవద్దు. గంధర్వఫార్మసీవారి మలయచందనమే కావలె నని కోరుడు. అనేక వైద్యులు పొంతమందులను విడిచి దీనిని వాడి విజయము, బహుమతులు పొందుచున్నారు. మూడుపూటలలో గుణమిచ్చును. ఎరుపు, తెలుపు, వచ్చసెగలకు ఇది రామబాణము. రస విష గంధకములు చేరని మూలికాయోగము. ఇక్కడకు అక్కడకు పరుగెత్తక నేడే మాకు వ్రాయుడు.

డబ్బీ ౨-౪-౦ దీని కనుపానము చందనతైలము ఔస్య 3-౦-౦ రెండును ఖర్చులతో ౬-౦-౦

నాగరఖండము

అక్షిరములకు శూలలకు, పరిణామశూలకు చాల మంచిది. ఆకలిలేకపోవుట, కడుపుడుబ్బరము, నొప్పి, నోట నీళ్లుగుట కడుపులో మంట, పొత్తికడుపులో పోటు, కండ్లమంట, ఓకిరింతు, వాంతులు, పులిత్రేసుపులు, భస్మిక, అరుచి—దీనిని త్వరగా తగ్గించును. విషవకుండ ఒక్కపాను నేవించినచో ఎట్టి గురువచ్చాడమైనను మలభముగా జీర్ణమై, మరల ఆకలి కరకరలాడును. రక్తపుష్టి కలిగించును.

పాను రు 3-౦-౦.

గంధర్వ ఫార్మసీ—ఇన్ని న్ పేట, రాజమండ్రి

ఆధునికాంధ్రవాఙ్మయము

మ కనకనకవల్ల (1000) తొరకను. రూపాయను తక్కు-కంటేను పుస్తకాలు వి.వి.గా కేరకమా. రూపుబిల్లులు కొనుగోరు ధరలూ

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారివి

శ్రీపాద కామేశ్వరరావుగారివి

పూలతోట గ్రంథమాల వారిది.

[illegible]

చి, తా దీక్షితులుగారిని

క బల-కొ లు పాటకము	౧	౦	జయము పురి జయమందెనుగలము	హిందవద్రక్షతలు జీవితములు	౦	౪
పక్షాదక-౧౧ చిన్నకథలు	౦	౧౦	కౌరవకీశపురము	కురుమ్ర-ప్రహసానికము	౧	౦

అంతానానాదానా - అన్నిదర్శనములు ౦ ౧౨ మృగముల పోమశేఖరశర్మగారివి

గుడివాటి వేంకటాచలంగారివి అమరావతీస్తూపము ౦ ౧౨ మారేపల్లి రామచంద్రకాశ్రిగాలి

మాకకృష్ణాపట్టాకాలింది ౦ ౧౨ కేశవనాథ సత్యనారాయణగారివి విలసిల్లుతుంది ౦ ౧౩

విజ్ఞాపకము ౦ ౮ మేనరాజు ౧ ౦ పారిశ్రామికసహాయం ౦ ౮

నాది సరిశంపాళాస్త్రిగారివి	అచార్గారి	౧ ౦ కథారత్నాకరం	౦ ౧౦
----------------------------	-----------	-----------------	------

నితిమాళి	౦	౧౦	కన్నెరిసానివాటలు	౧	౦	నీరము నూళ్లద్రవ్యములుగారివి
సోదరులు, పిల్లలకు	౦	౦	పాపముగదా	౦	౦	

నామమాత్ర విశయము	౦	౧౩	ఆంధ్రప్రదేశ్	౦	౦	సుకుచీవిజయము	౦	౧
రాక్షసముగర్భము	౦	౨	నీలవీర	౦	౦			

పురాణం నూరిత్యాస్త్రీగారిది

జనమంచి విరళ దళ మధ్యగ-లపి మరల వా-శి వా-స్వత్య-స-శ్రీ-గ-లపి

[illegible][illegible]

సా.ట.క.ము	౦	౪	వినియోగ	౦	౪	ఇంధనము, నీరు, వంటనూనె	౦	౪
-----------	---	---	---------	---	---	-----------------------	---	---

వలయువారు : కొలొసి 3: 12-14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846

[illegible]

